

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

**Diplomsko delo
visokošolskega programa**

**VLOGA SLUŽBE VLADE REPUBLIKE
SLOVENIJE ZA EVROPSKE ZADEVE PRI
KOORDINACIJI EVROPSKIH ZADEV**

Milena Dremelj

Ljubljana, april 2009

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
visokošolskega programa

**VLOGA SLUŽBE VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA EVROPSKE
ZADEVE PRI KOORDINACIJI EVROPSKIH ZADEV**

Kandidatka: Milena Dremelj
Številka indeksa: 04033134

Mentorica: Docentka, dr. Alenka Kuhelj

Ljubljana, april 2009

POVZETEK

Vključitev v Evropsko unijo (v nadaljevanju EU) so bile sanje Republike Slovenije (v nadaljevanju RS) že od osamosvojitve naprej. Da so se stvari začele odvijati v pravo smer, je bila v veliki meri zaslužna prav Služba Vlade RS za evropske zadeve (v nadaljevanju SVEZ), skupaj z Vlado RS, saj je postavljeni cilj ustvariti demokratično, socialno in pravno državo, ki bi temeljila na odprtem tržnem gospodarstvu, bil bliže le pod okriljem EU. Ker so prednosti članstva v EU predvsem pozitivne narave, lahko po petih letih aktivnega članstva trdimo, da smo stopili na pravo pot. SVEZ je RS popeljala na pot pospešene tranzicije, vzpostavitve večjega reda in stabilnosti v gospodarstvu in v družbi ter izboljšanja blaginje posameznikov. EU nam je postala drugi dom in poleg padcev in vzponov tudi edini dom. SVEZ je od vsega začetka predstavljala »popkovino« ali vez med EU in RS. Bila je in še vedno je tista močna vez, ki nas krepi in izboljšuje. Preizkušnjo pristopnih pogajanj in vstopa smo opravili uspešno in z odliko. Nagrajeni smo bili z vrsto pohval in s povabilom, da prvi od pristopnih novih članic, predsedujemo EU, kar je bilo za RS pomembnega značaja. Predsedovanje je bilo vsebinsko in tehnično najbolj zahtevna naloga. Poleg SVEZ je za uspešno zaključeno polletno predsedovanje zaslužna tudi celotna državna uprava. Potrdili smo trditev, da smo dobri in v želji po še boljšem delovanju vsakodnevno izvršujemo nove in nove naloge. Za zgled smo drugim, predvsem pa mlajši generaciji, ki se iz naših izkušenj želi naučiti čimveč.

Ključne besede: Evropska unija, osamosvojitve, postavljeni cilji, demokratična, socialna in pravna država, članstvo v EU, vzpostavitev reda, pristopna pogajanja, predsedovanje EU, zahtevna naloga, zgled drugim.

SUMMARY

From independence onwards the Republic of Slovenia (hereinafter RS) dreamed the accession in the European Union (hereinafter EU). And yes, if the process took a right direction is in a large extent due to the Government Office for European Affairs (hereinafter GOEA). The aim of our Government was to reach a democratic and social State. The aim was also to reach a society based on a rule of law, and to accomplish an open market economy. Since the accession, after five years of active membership, we know that we have some benefits from EU. The GOEA task was to accelerate and ensure the transition of our state. Its task was finally to look forward and to look after the establishment of a greater order and stability in our economy and in our society improving the welfare of individuals. EU became our second home. The GOEA nature and task was to assure »umbilical cord« or a link between EU and Slovenia. GOEA once was and now still is the strong bond that strengthens and improves us as member state of EU. We performed the test of the accession negotiations and we performed the accession in EU successfully. We were rewarded with series of praise and an invitation from the European Council in 2006 to be the first member state, from those who acceded EU in 2004, to hold the presidency of the Council of EU. Nevertheless the presidency was from a technical and financial point of view a great challenge for our young state and our young administration. GOEA as national coordinator of EU Affairs (and the whole Slovenian administration) made a very good job and held a successful presidency in 2008. We confirmed once again that we are good and that we have a strong desire and will to be even better. We have a will to improve our knowledge and we are always searching for a new task. GOEA has also a great will to transfer its experience and knowledge to younger generation, who is able to learn from us as much as possible.

Key words: European Union, independence, the aim, democratic and social State, accession, establishment of a greater order, accession negotiations, presidency of the Council of EU, great challenge, transfer its experience.

KAZALO

POVZETEK	ii
SUMMARY	iii
1 UVOD	1
2 SPLOŠNO O EVROPSKI UNIJI	3
2.1 Zgodovina Evropske unije	3
2.2 Institucije Evropske unije in njihovo delovanje	6
2.3 Predpristopna pogajanja Republike Slovenije za polnopravno članstvo	11
3 USTANOVITEV SLUŽBE VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA EVROPSKE ZADEVE	13
4 KOORDINACIJA EVROPSKIH ZADEV	15
4.1 Priprava medresorsko usklajenih stališč	16
4.1.1 Delovna skupina za evropske zadeve	17
4.1.2 Delovna skupina za pripravo stališč	17
4.2 Upravljanje z dokumenti Evropske unije	18
4.2.1 Prezem pravnega reda Evropske unije	18
4.3 Gradivo Državnega zbora Republike Slovenije o stanju v Evropski uniji	20
4.4 Predsodni postopki Evropske unije	21
4.4.1 Kršitev pravnega reda	21
4.5 Sodelovanje s slovenskimi predstavniki	22
4.5.1 Evropski parlament	22
4.5.2 Odbor regij	23
4.5.3 Evropski ekonomsko-socialni odbor	23
4.6 Tesno medinstitucionalno sodelovanje	23
4.7 Jezikovna vprašanja	24
4.7.1 Priprava slovenske različice pravnih aktov Evropske unije	25
4.7.2 Slovenski oddelki prevajalskih služb	25
4.7.3 Terminologija Evropske unije	26
4.7.4 Tolmačenje	26
4.7.5 Tehnična in bilateralna pomoč na področju jezikovnih priprav na članstvo Evropske unije	26
5 TEHNIČNA POMOČ	28
5.1 Predpristopna pomoč (PHARE, ISPA, SAPARD)	28
5.2 Prehodni viri	30
5.3 Schengenski vir	30
5.4 Finančni mehanizem Evropskega gospodarskega prostora in Norveški finančni mehanizem	30
5.5 Švicarski prispevek	31

6	PREVAJANJE	33
6.1	Primarna zakonodaja	33
6.2	Sekundarna zakonodaja	33
6.3	Evroterm in Evrokorpus	34
6.4	Eurovoc	35
7	PRESEDOVANJE REPUBLIKE SLOVENIJE EVROPSKI UNIJI IN NJENE IZKUŠNJE	36
7.1	Priprave na predsedovanje	37
7.2	Prednostne naloge v času predsedovanja	38
	7.2.1 Lizbonska strategija	39
8	ZAKLJUČEK	40
	LITERATURA	42
	VIRI	43
	SEZNAM SLIK IN TABEL	44
	Slika 1: Stebri v zgradbi EU	6
	Slika 2: Institucije v sliki in številkah	7
	Slika 3: Število glasov v Svetu po državah (skupaj 345 glasov)	8
	SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC	45
	SLOVAR TUJIH IZRAZOV	46
	IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA	47

1 UVOD

Vključitev v EU so bile sanje mnogih narodov. Tudi RS si je od osamosvojitve naprej, 25.6.1991, prizadevala doseči vključitev v EU, saj nas poleg zemljepisne in zgodovinske dediščine na EU vežejo še politične, gospodarske in kulturne vezi. Mlada država, kot je Slovenija, si je postavila cilj ustvariti demokratično, socialno in pravno državo, ki bi temeljila na odprtem tržnem gospodarstvu.

Prednosti članstva se kažejo predvsem pri pospešeni tranziciji, vzpostavitvi večjega reda in stabilnosti v gospodarstvu in družbi, izboljšala pa se je tudi blaginja posameznikov in države ter konkurenčnost gospodarstva. Tudi na političnem področju se kažejo prednosti, saj smo tako postali sestavni del skupine držav, ki imajo pravico odločati o ključnih vprašanih bodočega svetovnega razvoja. Članstvo pomeni tudi večjo varnost, prepoznavnost naše države. Pri tem je pomembno tudi, da so posameznikom odprte večje možnosti za izobraževanje, usposabljanje in zaposlovanje, tako na območju Slovenije kot na celotnem območju EU ter večje možnosti sodelovanja v raziskovalnih, izobraževalnih, kulturnih in drugih programih.

Aprila 2004 je mag. Anton Rop, tedanji predsednik vlade RS, dejal: »Slovenija je z vstopom v EU ustvarila temelje, na katerih bo gradila svoj prihodnji gospodarski, kulturni, politični in duhovni razvoj. Ostajamo suvereni, a priznavamo soodvisnost modernega sveta. Povezali smo se s svobodoljubnimi evropskimi narodi, ker sami tako želimo in ker je za nas tako najbolje. Ne gre le za gospodarske priložnosti, ki se državam članicam odpirajo znotraj evropske integracije, temveč za skupne vrednote, ki nas družijo. Gre za vse tiste odločitve, pri katerih bomo sami tvorno sodelovali – in zato toliko lažje poskrbeli, da se bodo najučinkoviteje izvajale.«

Na koncu nagovora je vsem nam še dejal: »Pogoji našega vstopa so jasni in znani, za Slovenijo ugodni. Naša priložnost in zgodovinska zaveza je, da jih – vsak na svojem področju in vsi skupaj – izkoristimo kar najbolje. Zadovoljstvo in uspeh vsakega posameznika bosta dokaz za uspeh družbe kot celote. Slovenija, naslednja etapa je naša. Srečno, državljani in državljanke EU.«

Na najbolj temeljna vprašanja, kaj je sploh Evropa in kaj lahko v Evropi dosežemo, so bila sprva vprašanja, na katera nismo imeli jasnih odgovorov. Na to temo je bilo napisanih že veliko študij, izdanih veliko knjig in literature in kreiranih mnogo internetnih strani. Na začetku pristopnih pogajanj je bilo v RS ustanovljenih kar nekaj Vladnih služb, uradov ter oddelkov, ki so podrobno proučevali nova vprašanja in odgovarjali na zahteve tedanjih polnopravnih članic EU. V tem kontekstu je začel delovati tudi Urad za evropske zadeve, takrat še pod okriljem Ministrstva za zunanje zadeve (v nadaljevanju MZZ). 1.1.1998 se je Urad za evropske zadeve »osamosvojil« ter postal samostojna vladna Služba za evropske zadeve. Takrat se je začel trd boj pristopnih pogajanj.

Slovenija je z vstopom v EU prenesla del svojih suverenih pravic na njene institucije, kar ji danes omogoča enakopravno sodelovanje v vseh institucijah in organih EU ter soodločanje o politikah in pravnem redu EU. Slovenija je postala dejavna

sooblikovalka politike in pravnega reda EU, evropske zadeve pa so postale naše domače zadeve.

Slovenija je za učinkovito in dosledno predstavljanje v EU sprejela ustrezne predpise ter v skladu z njimi vzpostavila sistem koordinacije evropskih zadev, ki potekajo v sodelovanju pristojnih organov, centralnih koordinacijskih enot, Stalnega predstavništva RS v Bruslju, delovnih skupin za pripravo stališč do predlogov aktov in ukrepov EU, Delovne skupine za evropske zadeve, Vlade RS in Državnega zbora RS (v nadaljevanju DZ RS). Nad postopkovno ustreznostjo pri tem bedita centralna koordinacijska organa, to sta SVEZ za instrumente s področja prvega in tretjega stebra zadev EU ter MZZ, za instrumente s področja drugega stebra zadev EU.

V naslednjih poglavjih se bom najprej bolj podrobno posvetila splošnim podatkom o sami EU, o delovanju SVEZ kot ključnega koordinatorja pri koordinaciji evropskih zadev, o nedavnem zaključku slovenskega predsedovanja EU in na koncu navedla tudi cilje, ki nas še čakajo.

2 SPLOŠNO O EVROPSKI UNIJI

2.1 ZGODOVINA EVROPSKE UNIJE

Želja po miru – vizija, ki je privedla do sodelovanja, se je začela uresničevati pet let po drugi svetovni vojni, vendar je bila po zmagi nad nacionalsocialistično diktaturo v Nemčiji celina še vedno daleč od resničnega miru in blaginje. Ponekod posledice po grozoviti vojni še vedno niso bile odpravljene. Nemčija je bila razdeljena na dva dela. Vzhodni del je prišel pod sovjetski vpliv, v zahodnem pa je bil vzpostavljen demokratičen sistem. Kaj storiti z zahodno Nemčijo, torej z Zvezno republiko Nemčijo, je bilo predvsem za Francijo nadvse sporno. Spomladi leta 1950 je francoski zunanji minister Robert Schuman izdelal načrt o prihodnjem sodelovanju z Zvezno republiko Nemčijo. Schuman je zaprosil za nasvet Jeana Monneta, predsednika francoskega Urada za gospodarsko načrtovanje in človeka izjemne politične pronicljivosti. Monnet je vedel, da je prihodnost Evrope le v njeni združitvi ter spravi med Francijo in Nemčijo.

Schuman in Monnet sta spoznala, da bo evropsko sodelovanje mogoče uresničiti samo postopno. Zato sta se strinjala, da je premog in jeklo – osnovni surovini za proizvodnjo orožja, potrebno postaviti pod skupni nadzor. Nemčija in Francija naj bi proizvodnjo teh dveh surovin podredili skupni upravi, kar je temelj za prihodnjo združeno Evropo. 9. maja 1950 so podpisniki takoimenovane (v nadaljevanju t.i.) Schumanove deklaracije določili temeljna načela združitve:

- trajna sprava med Nemčijo in Francijo,
- nova skupnost naj bo odprta za vse demokratične države Evrope,
- skupno upravljanje proizvodnje premoga in jekla naj bi se spodbudilo in zagotavljalo obnovo in razvoj gospodarstva,
- osrednji cilji nove skupnosti so mir, blaginja in gospodarski uspeh.

S podpisom Schumanove deklaracije je bil položen temeljni kamen za ustanovitev Evropske skupnosti za premog in jeklo (v nadaljevanju ESPJ), ki so jo imenovali tudi Montanska unija.

18. aprila 1951 je šest evropskih držav (Francija, Zahodna Nemčija, Belgija, Nizozemska, Luksemburg in Italija) določilo skupne organe in predpise za gospodarsko sodelovanje, katerega osrednji namen je bil evropski industriji zagotoviti ustrezne količine premoga in jekla po ugodnih cenah. S takim gospodarskim sodelovanjem bo lahko Evropa odločilno prispevala k zagotavljanju svetovnega miru.

Sodelovanje pa se je razširilo še na druga področja. Tako je 25. marca 1957 šest držav v Rimu podpisalo t.i. Rimsko pogodbo o ustanovitvi evropske gospodarske skupnosti (v nadaljevanju EGS) in Evratoma. EGS naj bi okrepila gospodarsko sodelovanje, Evratom pa naj bi poglobil sodelovanje na področju jedrske energije – v poznih petdesetih letih je bil namreč razvoj jedrske energije največji up za reševanje energetskega vprašanja.

Skupni trg je omogočal odpravo vseh ovir, ki so omejevale izmenjavo blaga med državami članicami, odpravljene so bile carinske in količinske omejitve, poenotile so se uvozne carine za blago iz tretjih držav, polovico sredstev je bilo namenjenih za skupno kmetijsko politiko, Evropska komisija (v nadaljevanju EK) je razdeljevala subvencije za pomoč manj razvitim regijam.

Do prve hujše krize je prišlo leta 1965, ko se je francoski predsednik Charles de Gaulle uprl uvedbi večinskega glasovanja. Francija se ni hotela več udeleževati skupnih sej, s čimer je onemogočila sprejetje sklepov. Tako stanje je trajalo celih sedem mesecev. Rešitev tega problema je bila, da, če eni državi članici grozi preglasovanje glede vprašanja, ki je zanjo osrednjega pomena, lahko zahteva nova pogajanja, dokler se ne najde rešitev, ki bo za vse sprejemljiva. Tega leta je bila podpisana Pogodba o združitvi, s katero so vse tri Skupnosti dobile enotno Komisijo in enoten Svet.

Naslednja kriza se je nanašala na upad dinamike skupnosti, saj je prva naftna kriza, ki je bila leta 1973, zavrla evropsko gospodarsko rast. Skupnost je imela vse več težav z upravljanjem kmetijskih proizvodov, ki jih je morala zaradi prevelike proizvodnje odkupovati v vse večjem obsegu ter jih skladiščiti v hladilnicah. Le-te so nazadnje bile polne žita in govedine.

Leta 1979 sta nemški zvezni kancler Helmut Schmidt in francoski predsednik Valéry Giscard d'Estaing položila temeljni kamen za uvedbo skupnega evropskega monetarnega sistema (v nadaljevanju EMS). S tem sistemom sta hotela odpraviti tržne ovire, ki so nastajale zaradi nenehnega nihanja posameznih valut. Ta ukrep je predvideval tudi sočasno zmanjšanje upadanja vrednosti denarja (inflacija). Nato so uvedli novo valuto, ki so jo poimenovali European Currency Unit (v nadaljevanju ECU), ki je bila nekakšna predhodnica današnjega evra. ECU je bila umetna denarna enota in naj bi podjetjem samo pomagala pri mednarodnih poslih.

Ponoven razcvet EU se je zgodil v osemdesetih letih, ko je nov predsednik Komisije Jacques Delors s projektom odprave notranjih meja in ustanovitvijo skupnega notranjega trga znatno izboljšal smotno gospodarjenje. Osrednji cilj tega projekta je bila uvedba štirih osnovnih svoboščin – v državah članicah omogočiti prosti pretok blaga, kapitala, storitev in ljudi. Skupni trg omogoča tudi prosto gibanje državljanov brez mejnega nadzora. Leta 1985 so Nemčija, Francija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg v mestecu Schengen podpisale Schengenski sporazum o postopni odpravi kontrol na skupnih mejah.

7. februarja 1992 je bila v Maastrichtu podpisana Pogodba o EU, ki je uvedla skupne politike in oblike sodelovanja, uvedla je tudi naziv EU.

Oktobra 1997 je bila podpisana Amsterdamska pogodba, ki je spremenila vsebino stebrov (zlasti to velja za pravosodje in notranje zadeve, kjer je večina zadev, z izjemo policijskega sodelovanja in sodelovanja v kazensko pravnih zadevah, prešla iz tretjega v prvi steber, torej s področja medvladnega sodelovanja v t.i. komunitarno metodo sodelovanja). Amsterdamska pogodba poudarja spoštovanje človekovih pravic in demokratičnih načel v državah članicah, boj proti brezposelnosti, svobodo

gibanja, uvaja nove cilje na področju pravosodja in notranjih zadev, boj proti organiziranemu kriminalu in ustanavlja funkcijo visokega predstavnika za skupno zunanjo in varnostno politiko.

16. julija 1997 je Evropska komisija v Strasbourgu predstavila sveženj reform, t.i. Agendo 2000 in obenem predstavila mnenje o pripravljenosti držav kandidatk Vzhodne in Srednje Evrope za polnopravno članstvo v EU (med njimi je bila tudi RS). Ocena je bila za RS ugodna. Agendo 2000 so predsedniki držav in vlad članic EU sprejeli na zasedanju Evropskega sveta (v nadaljevanju ES) v Berlinu od 24.-26. marca 1999. V njej so opredelili okvir prihodnjega razvoja EU, njenega ustroja in politik za prihodnje tisočletje, predvsem pa finančni sveženj za obdobje 2000-2006, s tem pa tudi finančne okvire prihodnje širitve.

26. februarja 2001 je bila podpisana t.i. Pogodba iz Nice, ki je prinesla predvsem institucionalne spremembe, nujne za delovanje EU.

Decembra 2001 je bila na zasedanju ES sprejeta t.i. Laeknska deklaracija, na podlagi katere je bila ustanovljena Konvencija o prihodnosti Evrope. Naloga le-te je preučiti ključna vprašanja nadaljnega razvoja Unije, predvsem glede boljše razmejitve pristojnosti v EU, poenostavitve njenega delovanja, reforme institucij ter poenostavitve Pogodb in na podlagi ugotovitev pripraviti predloge za nadaljnjo institucionalno prenavo EU.

Po zgledu Evropskega foruma, ki je odprt za vse organizacije, ki zastopajo civilno družbo in bo Konvenciji pomagal poiskati odgovore na vsebinska vprašanja o prihodnosti Evrope, je bil tudi pri nas v Sloveniji ustanovljen Forum o prihodnosti Evrope, ki ga na državni ravni sestavljajo predstavniki zbornic, sindikatov, visokega šolstva, študentskih organizacij, srednješolske mladine, nevladnih organizacij, lokalnih interesov, manjšin in drugih.

Načelo, ki je zapisano v ustanovitveni pogodbi in po katerem se lahko vsaka demokratična država pridruži EGS, so druge države kmalu začele dojemati kot vabilo. Zato so se od ustanovitve EU ponavljale širitve po naslednjem vrstnem redu:

- 1957 – ustanovljena je skupnost šestih držav (Nemčija, Francija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg)
- 1973 – pridružijo se Danska, Velika Britanija in Irska
- 1981 – včlani se tudi Grčija
- 1986 – sprejeti sta Španija in Portugalska
- 1995 – priključijo se še Avstrija, Švedska in Finska
- 2004 – pristopijo Estonija, Latvija, Litva, Poljska, Češka, Slovaška, Madžarska, Slovenija, Ciper in Malta
- 2007 – pristopijo še Romunija in Bolgarija.

Širitev EU s toliko novimi državami je bila za institucije EU precejšen izziv in to ne samo zaradi povečanja števila uradnih jezikov (po zadnji širitvi je uradnih jezikov 23). Tudi pogajanja v Svetu ministrov in Evropskem parlamentu (v nadaljevanju EP) so postala precej zahtevnejša. EU še naprej privlači kandidatke. Turčija, ki je bila s posebno pogodbo že od leta 1963 povezana s skupnostjo, je konec leta 2004 dobila

zeleno luč za začetek pogajanj o članstvu. Ta pogajanja so se zanjo skupaj s Hrvaško začela oktobra leta 2005. EU je ponudila možnost za članstvo tudi Srbiji, Črni gori, Makedoniji in Albaniji.

EU ima tri skupne simbole:

1. **zastava** – le-ta ima dvanajst zlato-rumenih zvezd, postavljenih v krogu na modri podlagi. Številka dvanajst ne predstavlja števila članic EU, ampak ponazarja prisposodbo popolnosti (dvanajst mesecev, dvanajst dnevnih in nočnih ur, dvanajst apostolov, dvanajst Heraklejevih del), krog pa je simbol povezanosti in nerazdružljivosti;
2. **himna** – po sklepu ES leta 1972, se od leta 1986 za evropsko himno uporablja Oda radosti, zaključni del Beethovnovne 9. simfonije;
3. **dan Evrope** – 9. maj je bil leta 1985 razglašen za dan Evrope, ker je na dan leta 1950 francoski zunanji minister Robert Schuman v svoji zgodovinski izjavi, imenovani Schumanova deklaracija, predlagal oblikovanje skupnega trga v dveh pomembnih gospodarskih panogah. Predlagal je, naj se francoska in nemška proizvodnja premogovne in jeklarske industrije, ki je bila v tistem času temelj vojaške moči, povežeta v okviru »nadržavne«, upravljalvske organizacije, v katero bi se lahko vključile tudi druge evropske države. Avtor zamisli je bil Schumanov svetovalec in mirovnik Jean Monnet, ki se ga še danes spominjamo kot »očeta Evrope«.

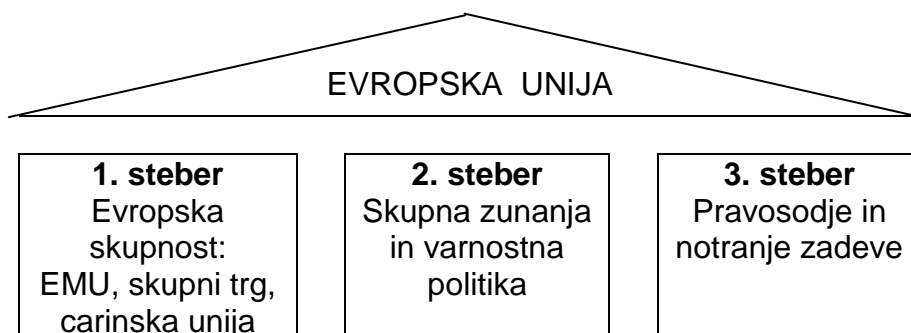
2.2 INSTITUCIJE EVROPSKE UNIJE IN NJIHOVO DELOVANJE

EU ni država, ampak je nenehno razvijajoča se, živa povezava držav, ki je zasnovana na pravno obvezujočih pogodbah. Vendar so njene institucije kljub temu podobne državam, saj so nujno potrebne za demokratično delovanje. Porazdelitev oblasti na več institucij zagotavlja vzajemno nadzorovanje. Slika 2 predstavlja število sodelavcev v institucijah EU.

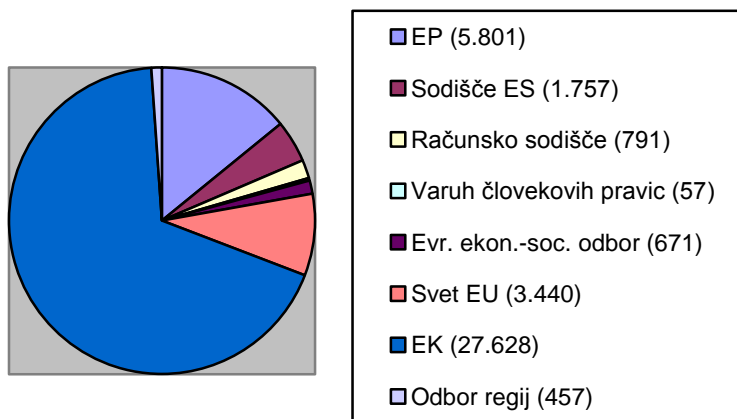
Kot vidimo na sliki 1, si EU najlažje predstavljamo kot zgradbo, ki temelji na treh stebrih:

1. **stebler** – tu so združene nekdanje Evropske skupnosti (ESPJ, EGS, od PEU dalje imenovana samo ES) in Euratom ter ekonomska in monetarna unija;
2. **stebler** – le-ta predstavlja skupno zunanjo in varnostno politiko;
3. **stebler** – predstavlja sodelovanje na področju pravosodja in notranjih zadev.

Slika 1: Stebri v zgradbi EU

Slika 2: Institucije v sliki in številkah

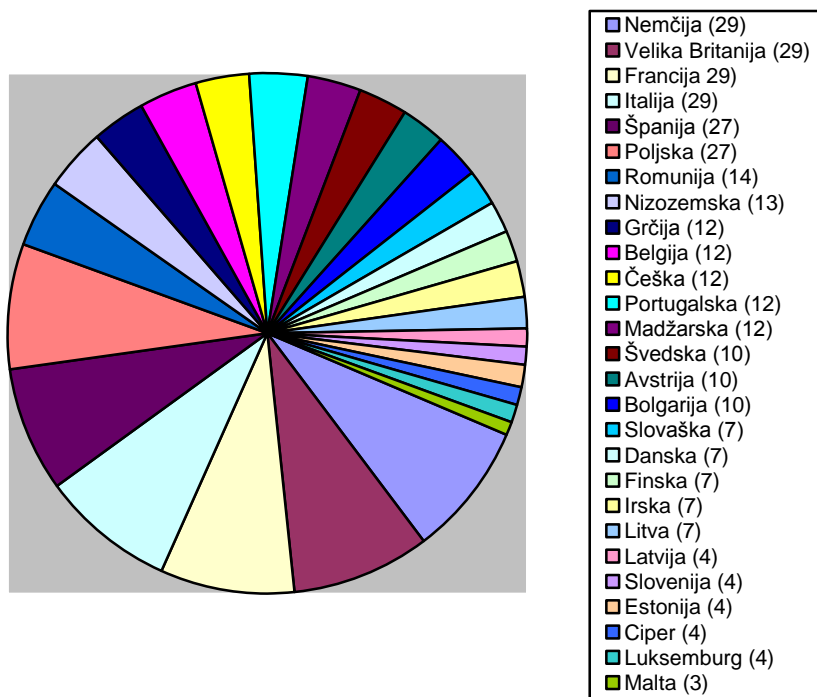
Vir: Opa, Evropa (2007, stran 14)

V posamezni državi bi govorili o »delitvi oblasti« med vlado, parlamentom in neodvisnimi sodišči. V EU je oblast v glavnem porazdeljena med štiri institucije:

1. **Evropski parlament** (European Parliament): sestavljajo ga poslanci, ki so za petletni mandat izvoljeni na neposrednih volitvah v državah članicah. Parlamentarci (trenutno jih je 785) zastopajo interese svojih volivcev, sicer pa ima EP tudi zakonodajno vlogo (skupaj s Svetom EU sprejema zakonodajo), proračunsko funkcijo (pooblastila parlamenta se razlikujejo glede na vrsto izdatkov), politično funkcijo (poziva glavne akterje k razvijanju določenih politik) in nadzorno funkcijo (nadzor dela EK) in pregled rednega poročila o napredku EU, ki ga parlamentu predloži ES). EP tudi zasliši in z glasovanjem potrjuje predsednika in člane EK ter imenuje varuha človekovih pravic. Sedež EP je v Strasbourgu, kjer potekajo plenarna zasedanja, dodatno pa dva dni na mesec zasedajo tudi v Bruslju. Junija 2009 bodo potekale volitve v EP v 27 državah članicah. Svojih 7 predstavnikov bomo slovenski državljani volili že drugič;
2. **Evropska komisija** (European Commission): je varuh pogodb in gonilna sila evropske integracije ter edina, ki lahko daje in pripravlja predloge zakonskih aktov prvega stebra. EK zastopa skupne interese celotne EU in je njen upravni organ. Nadzoruje spoštovanje skupnih predpisov in upravlja skupno premoženje. EK nadzoruje izvajanje zakonodaje in tudi izvajanje proračunske politike. Predsednik EK in člani Komisije so izbrani na podlagi splošne usposobljenosti in morajo delovati v interesu Unije ter popolnoma neodvisno od interesov držav, iz katerih prihajajo. Trenutno ima pet večjih držav članic (Nemčija, Francija, Velika Britanija, Italija in Španija) pravico imenovati po dva komisarja, ostale pa imajo le enega. Sedež EK je v Bruslju;
3. **Evropsko sodišče** (Court of Justice): zagotavlja spoštovanje evropskih predpisov in skrbi za enotno razlago evropskega pravnega reda. Ima petnajst sodnikov in devet generalnih pravobranilcev s šestletnim mandatom. Sedež sodišča je v Luksemburgu;
4. **Svet EU** (Council of the European Union): ali Svet ministrov je glavni organ za sprejemanje odločitev in usklajevanje splošne ekonomske politike držav

članic. Sprejemajo skupne predpise (število glasov v Svetu po državah je 345, kot lahko vidimo prikazano s pomočjo grafa pri Sliki številka 3). Svet EU sestavlja po en predstavnik posamezne države članice na ministrski ravni, ki se menjavajo glede na obravnavano tematiko v okviru devetih formacij (na primer (v nadaljevanju npr.) zunanji ministri se sestajajo v okviru Sveta za splošne zadeve in zunanje odnose, finančni v Svetu za ekonomske in finančne zadeve, kmetijski pa v Svetu za kmetijstvo in ribištvo). Pogosto se več specializiranih Svetov sestane na isti dan. Praviloma se tri mesece na leto sestajajo v Luksemburgu, ostali del leta pa v Bruslju, kjer ima sedež Sekretariat Sveta EU. Države članice izmenoma prevzamejo predsedovanje Svetu EU za obdobje šestih mesecev. Svetu pomaga Generalni sekretariat, za katerega je odgovoren generalni sekretar, ki je hkrati visoki predstavnik za skupno zunanjo in varnostno politiko, odbor stalnih predstavnikov pri Svetu EU se imenuje COREPER in ga sestavljajo veleposlaniki vseh držav članic in ima nalogo obravnavati in pripravljati dnevni red za ministrska zasedanja Sveta.

Slika 3: Število glasov v Svetu po državah - skupaj 345 glasov

Vir: Opa, Evropa (2007, stran 22)

Druge institucije, ki sooblikujejo skupno politiko so še:

- **Evropska centralna banka** (European Central Bank): kot neodvisna institucija je pristojna za vodenje denarne politike EU. V vodstvu banke so zastopani vsi guvernerji sodelujočih državnih bank. Od 1.1.2002 več kot 300 milijonov državljanov EU pri svojih nakupih plačujejo s skupno valuto evrom (v RS od 1.1.2007). Sedež centralne banke je v Frankfurtu;

- **Evropsko računsko sodišče** (Court of Auditors): opravlja revizije vseh prihodkov in odhodkov proračuna EU in vseh teles, ki so financirana s sredstvi tega proračuna. Pri tem preverjajo utemeljenost in zakonitost porabe proračunskih sredstev. Člani Računskega sodišča so izbrani med osebami, ki v svojih državah pripadajo ali so pripadali zunanjim revizijskim organom. Vsaka država predlaga enega revizorja. Sedež sodišča je v Luksemburgu;
- **Odbor regij EU** (Committee of the Regions): predstavljajo zastopniki regionalnih in lokalnih organov in ima svetovalni status. Z Odborom regij se morata posvetovati Svet EU in EK o zadevah, ki se tičejo zaposlovanja, izobraževanja, socialnih zadev, okolja, kulture, zdravstva in strukturnih skladov. Odbor regij ima 350 članov, med njimi 7 predstavnikov lokalnih oblasti iz Slovenije. Odbor regij sestavljajo nacionalne delegacije, ki imajo sedež v vseh državah članicah EU, Generalni sekretariat odbora pa ima sedež v Bruslju;
- **Evropski ekonomsko-socialni odbor** (European Economic and Social Committee - ECOSOC): ima svetovalni status in ga sestavljajo predstavniki ekonomskih in socialnih dejavnosti, zlasti predstavniki proizvajalcev, kmetov, prevoznikov, delavcev, trgovcev, obrtnikov, samostojnih poklicev in predstavniki javnosti. Odbor ima 350 članov, 7 iz Slovenije. Sedež odbora je v Bruslju;
- **Evropski varuh človekovih pravic**: skupaj s svojimi sodelavci obravnava pritožbe o nepravilnostih v institucijah EU, npr. glede nepotrebnih zamud, odrekanja informacij ali diskriminacije.

EU je učinkovita, deluje, vendar ne na podlagi prevlade in sile, temveč s pomočjo njenega prava. Pravni red EU neposredno vpliva na dnevno življenje običajnih ljudi, saj jim podeljuje pravice in jim nalaga obveznosti, kot vsak drug pravni sistem pa zagotavlja tudi učinkovito pravno zaščito. Pravni sistem EU določa tudi razmerja med skupnostjo in državami članicami, ki morajo sprejeti vse ukrepe, potrebne za izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz ustanovitvenih pogodb.

Poznamo naslednje vire prava EU:

- **primarni pravni viri** – sestavljajo jih ustanovitvene pogodbe in drugi dogovori s podobnim statusom kot so npr. pristopne pogodbe novih članic. Primarna zakonodaja je rezultat neposrednih pogajanj med vladami držav članic in je predmet ratifikacije nacionalnih parlamentov, ponavadi sprejeta v obliki pogodb. Ustanovitvene pogodbe so Pogodba o ustanovitvi ESPJ (podpisana 19.3.1951 v Parizu), Rimska pogodba oziroma (v nadaljevanju oz.) Pogodba o ustanovitvi EGS in Pogodba o ustanovitvi ES za jedrsko energijo (obe podpisani 25.3.1957);
- **sekundarni pravni viri** – temelji na primarni zakonodaji, sprejemajo jo institucije skupnosti, najpomembnejši viri pa so uredbe (splošno veljavne, v celoti zavezujoče in neposredno uporabne v vseh državah članicah, zagotavljajo poenotenje pravne ureditve na celotnem ozemlju EU), direktive (zavezujejo države članice, na katere so naslovljene, le glede cilja, ki ga je treba doseči v določenem časovnem roku, izbira metode in oblike pa je prepuščena nacionalnim organom posamezne države članice), odločbe (so

zavezujoče v vseh ozirih za države članice, fizične ali pravne osebe, na katere so naslovljene in ne potrebujejo prevedbe v nacionalni pravni red) ter priporočila in mnenja (niso zavezujoči pravni akti);

- **drugi pravni viri** – kamor sodijo mednarodni sporazumi (sklene jih ES s tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami), sodna praksa Sodišča ES in splošna pravna načela (npr. varstvo človekovih pravic, pravičnost, sorazmernost, solidarnost in tako dalje (v nadaljevanju itd.)).

Osrednji cilj EU je predvsem gospodarski napredek in razvoj, ki temelji na velikem skupnem trgu, kjer se prosto trguje z blagom, storitvami in kapitalom, pomemben pa je tudi prost pretok delavcev. Pomemben cilj in nadgradnja gospodarske integracije evropskih držav je politična unija, ki se ji z vzpostavljanjem dodatnih skupnih instrumentov in politik sedanja EU čedalje bolj približuje. S pristopom k EU države na nekaterih jasno določenih področjih, kot so kmetijska politika, zunanja trgovina, transportna politika, prenesejo del svoje državne suverenosti na skupne organe in ustanove.

Kako nastajajo predpisi EU je potrebno vedeti, da EK predlaga pravila, Svet EU in EP o njih odločata, države članice pa jih morajo uresničevati. EU potrebuje tudi predpise, ki veljajo v vseh državah članicah. Z odloki in smernicami bodo postavljena zavezujoča pravila za vse državljane in podjetnike v EU. Skupna pravila zagotavljajo, da je proizvod iz katerekoli države članice mogoče prosto in brez dodatnih odobritvenih postopkov prodajati v ostalih državah EU. Na področju varstva okolja predpisi, ki predpisujejo mejne vrednosti izpušnih plinov za tovorna in osebna vozila, skrbijo, da po evropskih cestah vozi več čistejših vozil.

Kako se sprejemajo predpisi EU, pa je potrebno vedeti le-to, da ima EK pravico predlagati nova pravila in spreminjati stara, a tega ne more početi sama. Kadar predlaga nov predpis, ga mora obravnavati skupaj z EP, Svetom EU ter ECOSOC. Ko je pripravljen predlog, o njem odločajo države EU. V Svetu EU so zbrani ministri vseh držav članic in se posvetujejo o novih pravilih. Ta organ se imenuje tudi Svet ministrov. Ministri za varstvo okolja odločajo o predpisih za varstvo okolja, ministri za gospodarstvo oz. za trgovino pa o predpisih, ki se nanašajo na trgovanje ali podjetništvo. Zdaj Svet EU praviloma odloča že z večino glasov. Posamezna država lahko odločitve blokira samo še v redkih primerih (uveljavi veto). Za odločanje z večino glasov je potrebna t.i. kvalificirana večina, ki je dosežena, kadar za posamezen predpis glasuje najmanj polovica vseh držav članic. Druga ovira je povezana s »težo glasov« posameznih držav (večje države kot je Nemčija imajo 29 glasov, Slovenija pa le 4 glasove). Za sprejetje posameznega sklepa je potrebno 255 od skupno 345 glasov, kar je približno 74 % vseh glasov. Kot edina neposredno voljena institucija, v EU, igra EP pri zakonodaji nadvse pomembno vlogo. Njegovi poslanci imajo na večini področij (razen kmetijske ali davčne politike) pravico do soodločanja. Predloge EK lahko spreminjajo, dopolnjujejo ali celo zavrnejo.

O tem, kako Svet EU in EK dosemeta soglasja, naj navedem, da kadar imata oba različna mnenja o posameznem zakonskem predlogu, lahko priprava zakonodaje traja več mesecev ali celo leto. Če ti dve strani ne najdeta dovolj hitro rešitve, se skliče t.i. spravni odbor, ki ga sestavljajo predstavniki držav članic, EK in EP, ki

skupaj sestavijo nov predlog. Pri tem morajo skrbno paziti na to, da bo ta predlog ustrezal ministrom in EP, saj sicer predpis sploh ne more biti sprejet.

Kot zanimivost naj povem, kako je EU rešila polenovko (vrsta ribe). Kako težavne in hkrati nujno potrebne so odločitve EU, kažejo ribolovne kvote. Ribiči držav članic EU so v zadnjih letih zelo izpopolnili tehniko ribolova, tako da so z njimi polovili veliko preveč rib. Ker se je pri nekaterih vrstah rodilo manj rib, kot so jih polovili, so morski biologi svarili pred izumrtjem nekaterih vrst rib, h katerim je spadala tudi polenovka. EK je preverila razmere s svojimi strokovnjaki, k soodločanju pa je povabila tudi ribiške organizacije. Na podlagi skupnih ugotovitev je EK predlagala precejšnje znižanje kvot ribolova. Kvote predpisujejo število rib, ki jih ribiči smejo ujeti v enem letu. Znižanje kvot pri polenovki je bilo tako veliko, da so se mnogi ribiči zbal za svoj obstoj. Britanski ribiči so iz protesta celo blokirali Rokavski preliv. Zahtevali so celo, da se lov na ogrožene vrste, kot je polenovka, popolnoma ukine. Na koncu so se pristojni evropski komisar in ministri, pristojni za ribištvo v državah članicah, le dokopali do kompromisne rešitve. Zadnji krog pogajanj je trajal 30 ur. Sprejeli so večletni načrt, ki naj bi preprečil prevelik ulov, število polenovek pa naj bi se vsako leto povečalo za 30 %. Podobni ukrepi so bili sprejeti tudi za osliče. Zaščitni načrt je predpis, ki ga morajo, ko ga sprejmejo ministri, pristojni za ribištvo, izvajati v vseh državah članicah.

2.3 PREDPRISTOPNA POGAJANJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA POLNOPRAVNO ČLANSTVO

Pogajanja za članstvo Slovenije v EU so se začela 31. marca 1998. V ta namen je Vlada RS imenovala Ožjo pogajalsko skupino (v nadaljevanju OPS), katere naloga je bila pregledati usklajenost slovenske zakonodaje z evropsko in pripraviti pogajalska izhodišča. Tovrstna pogajanja predstavljajo dogovarjanje o pogojih, pod katerimi nova država članica pristopi k EU. Slovenija se ni nikoli pogajala ali bo sprejela obstoječi evropski pravni red ali ne. Sprejeti ga mora, lahko seveda z določenimi odmiki, vsaka nova članica. Slovenija se je pogajala predvsem, kako ta pravni red prevzeti s čim manjšimi stroški ter možnimi negativnimi stranskimi posledicami.

Pogajanja o načinu prevzema so vsebovala:

- dogovarjanje o prehodnih obdobjih, torej o kasnejši uveljavitvi predpisov EU, kadar bi takojšnja uskladitev prinesla prevelike stroške ali nepotrebno breme za gospodarstvo (npr. na področju obdavčenja, kjer si je Slovenija zagotovila nižji davek na dodano vrednost (v nadaljevanju DDV) kot velja v EU za nekatere storitve za čas prehodnega obdobja),
- pogajanja o izjemoma dovoljenih trajnih odmikih od evropskega pravnega reda, ker to narekujejo objektivne okoliščine in slovenske posebnosti (npr. ohranitev prodaje cvička kot vina),
- pogajanja o finančnih vprašanjih (npr. višina vplačil v proračun EU).

Do vstopa v EU smo zaradi članstva sprejeli 1471 predpisov, od tega 332 zakonov, 275 vladnih ter 864 ministrskih predpisov. Glede na vsebino sprejetih aktov je razvidno, da je največ predpisov pripadalo kmetijstvu in prostemu pretoku blaga (45

% vseh sprejetih predpisov). Spremenili smo tudi ustavo in sicer njen 47. člen, ki govori o izročanju tujih državljanov, in 68. člen, ki obravnava lastninske pravice tujcev na nepremičninah. K ustavi pa je bil dodan člen 3.a, ki določa pogoje in postopek za prenos izvrševanja dela suverenih pravic na mednarodne organizacije, določa razmere med pravnim redom Slovenije in pravnim redom EU ter na ustavni ravni opredeljuje razmere med DZ RS in Vlado pri delovanju v EU.

25. oktobra 2002 je ES v Bruslju uradno ocenil, da bo v letu 2004 Slovenija pripravljena vstopiti v EU. 13. decembra 2002 so se na zasedanju ES v Kopenhagnu, s še zadnjimi finančnimi dogovori, zaključila pristopna pogajanja. Sklepni del pogajanj o pristopu predstavlja priprava Pogodbe o pristopu. Sama Pristopna pogodba je za vse nove države članice enotna in je zelo kratka (preambula in trije členi). Pristopni pogodbi je priložen Akt o pristopu, ki je za vsako državo sestavljen posebej, saj vsebuje konkretne rezultate pogajanj – prilagoditve in druge ukrepe, za katere se je država pogodila v pogajalskem procesu). Istočasno s pogajanjem je Vlada RS začela izvajati tudi komunikacijsko kampanjo o vključevanju Slovenije v EU »Slovenija. Doma v Evropi«. Pogajalska izhodišča, dodatna pojasnila in analize so bili potrjeni na Vladi RS in v DZ RS ter dostopni širši javnosti. Zato ne preseneča visoka podpora, ki so jo državljanke in državljani Slovenije izkazali na referendumu o vstopu v EU. 23. marca 2003 so skoraj plebiscitarno z 89,6 % potrdili vstop v skupnost, ki danes šteje že preko 500 milijonov državljanov. 1. maja 2004 ali komaj 8 let po uradni prošnji za članstvo je RS tako postala članica EU.

Takratni predsednik EK, Romano Prodi, je ob našem vstopu v EU dejal, da bosta »razhajanja in negotovost v Evropi zamenjali stabilnost in varnost. Različne skupnosti in manjšine bodo imele boljše možnosti za skupno harmonično življenje v državah, ki spoštujejo demokratične vrednote in pravni red. Prepričan sem, da bo slovenski narod to še toliko bolj cenil, ker ima za seboj boleča obdobja ločitev in nasprotij, ki jih je doživela vaša država. Ločevanje, ki jih je povzročila usoda, se bodo zdaj umaknila novim oblikam sodelovanja. Želel bi poudariti, da priključitev ne vodi v prenos suverenosti same. Gre za prostovoljno delitev suverenosti ob vzajemnem soglasju. Prav tako je treba tudi podčrtati pomembnost dejstva, da Slovenija ne bo izgubila svoje narodne identitete in kulture. Ravno nasprotno, v EU bo prinesla svojo bogato kulturno dediščino in tradicije. Vse to bo obogatilo že tako pestro kulturno raznolikost EU. Ne smemo pozabiti, da je EU seštevek vseh članic z vsemi njihovimi značilnostmi in osebnostmi«.

3 USTANOVITEV SLUŽBE VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA EVROPSKE ZADEVE

SVEZ je bil ustanovljen decembra 1997, pred tem pa je naloge s področja evropskih zadev opravljal Urad za evropske zadeve v okviru MZZ. Ustanovljen je bil kot posledica podpisa predpristopne pogodbe za vstop RS v EU (predpristopna pogodba je bila podpisana 16. julija 1997). SVEZ je osrednji organ slovenske vlade, ki skrbi za koordinacijo evropskih zadev, ključni cilj njenega delovanja pa je učinkovito uveljavljanje slovenskih interesov v EU. Slovenija si v evropskih institucijah tudi preko SVEZ prizadeva prevzeti vlogo oblikovalke politik EU, saj je zaradi poglobljanja evropskih povezav velik del domačih zadev povezan z evropskimi politikami. V SVEZ so zaposleni številni strokovnjaki za evropske zadeve, ki so si nabirali izkušnje med pristopnimi pogajanci za članstvo v EU. SVEZ sodeluje vsak dan tudi z drugimi ministrstvi in vladnimi službami, s predstavništvi RS v tujini, z delovnimi telesi DZ RS ter s strokovnimi službami ustanov in teles EU. Za vsebinsko pripravo stališča RS k predlogu posameznega akta ali ukrepa EU je odgovorno pristojno ministrstvo oz. vladna služba. Nad postopkovno ustreznostjo bedita centralna koordinacijska organa – SVEZ za instrumente s področja prvega in tretjega stebra zadev EU in MZZ za instrumente s področja drugega stebra zadev EU.

Po sklenjenih pripravah za vstop RS v EU opravlja SVEZ številne naloge v zvezi s koordinacijo evropskih zadev. Med drugim opravlja naslednje naloge:

- usklajuje sodelovanje RS kot članice in njenih predstavnikov pri delu institucij, organov in teles EU,
- za Vlado RS nadzira pripravo gradiva o evropskih zadevah (razen o skupni zunanji in varnostni politiki) in sodeluje pri njihovi obravnavi v DZ RS,
- usklajuje uresničevanje veljavnih sporazumov z EU,
- usklajuje sodelovanje RS, vezano na tehnično pomoč EU tretjim državam.

SVEZ je s svojo dejavnostjo pomembno prispevala k vstopu naše države v Unijo 1. maja 2004, s čimer je RS dosegla enega svojih ključnih strateških ciljev po osamosvojitvi. RS se je decembra 2004 odločila tudi sprejeti izziv, ki nam ga je namenil Svet EU z imenovanjem naše države kot prve izmed novih članic za predsedovanje EU v prvi polovici leta 2008. S samimi pripravami na predsedovanje smo začeli že leta 2005 (tri leta pred dejanskim predsedovanjem). Priprave so potekale po načrtih in marsikdo se ne zaveda, koliko dela je bilo opravljenega, morda tudi zato, ker je bilo veliko nalog predvsem tehnične in organizacijske narave. Da so bile priprave uspešne, sta konec preteklega leta ocenila tudi Vlada RS in DZ RS.

Predsedovanje RS EU je vsebinsko in tehnično verjetno najbolj zahtevna naloga RS po osamosvojitvi. Uspešna izvedba tega projekta zahteva vključitev vsega slovenskega znanja in izkušenj, veliko mero iznajdljivosti ter podporo vseh vpletenih političnih subjektov, pa nenazadnje tudi državljanek in državljanov RS. To je bila enkratna priložnost za utrditev mednarodnega ugleda RS, saj smo z njo dobili številne možnosti za promocijo in utrjevanje podobe naše države kot dežele z bogato kulturno in naravno dediščino.

22. decembra 2008 se je SVEZ na podlagi sklepa Vlade RS združila z Službo Vlade RS za razvoj (v nadaljevanju SVR) in tako na podlagi Odloka o ustanovitvi in delovnih področjih začel delovati kot Služba Vlade RS za razvoj in evropske zadeve (v nadaljevanju SVREZ). Tako je poleg svojih nekdanjih nalog, SVEZ kot SVREZ pridobila naslednje naloge:

- usklajuje in spremlja izvajanje strategije razvoja RS ter gospodarskih in socialnih reform,
- spremlja in usklajuje izvajanje Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007-2023,
- usmerja in usklajuje pripravo razvojnih dokumentov RS, spremlja izvajanje razvojnih politik in politike konkurenčnosti ter usklajenost njihovega izvajanja in metodološke povezave razvojnih poti s ciljno usmerjenim proračunom,
- usklajuje pripravo programov za uresničevanje ciljev Lizbonske strategije v RS in z institucijami EU,
- vodi projekt včlanjenja RS v Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj (v nadaljevanju OECD),
- zagotavlja medresorsko usklajenost strateških dokumentov, na podlagi katerih lahko RS prejema sredstva iz evropskega proračuna in vodi dialog z EU na tem področju ter še mnogo drugih nalog.

4 KOORDINACIJA EVROPSKIH ZADEV

Za učinkovito uveljavljanje interesov Slovenije je odločilno, da njeni predstavniki v institucijah EU pravočasno predstavijo stališča, ki so pred tem usklajena med slovenskimi državnimi organi. Pri tem igra ključno vlogo koordinacija evropskih zadev. Vlada RS je vzpostavila sistem koordinacije evropskih zadev, ki poteka v sodelovanju SVEZ, Stalnega predstavništva RS v Bruslju, Vlade RS in DZ RS.

V Sloveniji prejmemo dnevno tudi do dvesto dokumentov institucij EU, ki se objavijo v slovenskem vladnem informacijskem sistemu EU-portal. Ko dokument pride v sistem, se ga avtomatično posreduje resornemu ministrstvu ali vladni službi, ta pa v predvidenem roku poskrbi za pripravo uradnega slovenskega stališča. SVEZ pri tem igra vlogo osrednjega vladnega koordinatorja evropskih zadev, izjemi sta le skupna zunanja in varnostna politika EU, ki ju usklajuje MZZ.

Koordinacija evropskih zadev v Sloveniji

Državni zbor RS

Vlada RS

1. steber Centralna koordinacijska enota - SVEZ	2. steber Centralna koordinacijska enota - MZZ	3. steber Centralna koordinacijska enota - SVEZ
--	---	--

Delovna skupina za evropske zadeve in 35 delovnih skupin
za pripravo stališč do predlogov aktov in ukrepov EU

Pristojna ministrstva

Slika 2: Sistematski prikaz koordiniranja evropskih zadev Vlade RS

Objavljanje in arhiviranje dokumentov EU ter sprejemanje in objavljanje stališč RS potekajo v okviru EU-portala, ki je sestavni del vladnega informacijskega sistema za odločanje. Pri tem pa so nepogrešljiv del koordinacije dnevna komunikacija med predstavniki različnih ministrstev in vladnih služb, medresorski sestanki in srečanja delovnih skupin. Srečanja delovnih skupin so namenjena predvsem pripravi čim boljših stališč do predlogov posameznih aktov ali ukrepov EU.

RS je z vstopom v EU prenesla del svojih suverenih pravic na njene institucije, kar ji omogoča enakopravno sodelovanje v vseh institucijah in organih EU ter soodločanje o politikah in pravnem redu EU. Postala je dejavna sooblikovalka politik in pravnega reda, evropske zadeve pa so postale naše domače zadeve, del našega vsakdana.

Skupna značilnost najuspešnejših držav članic je, da v institucijah EU pravočasno predstavljajo čimbolj enotna stališča, ki so predhodno usklajena med vsemi sodelujočimi državnimi organi, k doseganju tega cilja pa pomembno prispeva izbrani sistem koordinacije evropskih zadev.

4.1 PRIPRAVA MEDRESORSKO USKLAJENIH STALIŠČ

Priprava medresorsko usklajenih stališč za udeležbo slovenskih predstavnikov v Svetu EU na ravni delovnih skupin, odborov in ministrskih zasedanj ter na zasedanjih ES poteka v okviru sistema koordinacije evropskih zadev. Ta sistem namreč vključuje delo pristojnih organov, osrednjih koordinacijskih enot, Stalnega predstavništva v Bruslju, delovnih skupin za pripravo stališč v postopku sprejemanja zakonodajnih predlogov in drugih aktov EU, Delovne skupine za evropske zadeve, Vlade in DZ RS. SVEZ skrbi predvsem za postopkovno pravilno pripravo in pošiljanje stališč do predlogov, o katerih odločajo v Svetu EU. SVEZ tudi določi pristojno ministrstvo ali vladno službo, ki na koncu pripravi stališče do posameznega predloga EU, hkrati pa se določijo tudi sodelujoča ministrstva in ustrezna delovna skupina za pripravo stališč.

Ob sporu glede pristojnosti za pripravo stališč SVEZ pripravi predlog za rešitev spora in po potrebi organizira usklajevalni sestanek. Če dogovor ni dosežen, ga na predlog SVEZ reši Vlada RS.

Usklajevanje in potrjevanje stališč potekata na EU-portal in z drugimi dodatnimi načini usklajevanja, kot je npr. sklic delovnih skupin za pripravo stališč, Delovne skupine za evropske zadeve ali medresorskih sestankov. SVEZ upravlja EU-portal zelo uspešno ter daje pobude tudi za uporabo drugih dodatnih usklajevalnih načinov.

Pristojno ministrstvo pripravi stališče načeloma že do prvega osnutka predlaganega akta EU. Stališče se nato ustrezno spremeni skladno z ugotovitvami razprave v delovnih telesih Sveta EU ter glede na nova dognanja ali spremenjene okoliščine. Ministrstvo pošlje predlog stališča v objavo na EU-portal. Če po poteku roka za pripombe k predlogu stališča niso bile vložene pripombe oz. objavljenemu stališču ne nasprotuje noben član Vlade, to postane stališče RS. Tako stališče, kot je bilo predhodno objavljeno in potrjeno na EU-portal, morajo potem slovenski predstavniki, ki se redno udeležujejo zasedanj Sveta EU, zagovarjati.

Vlada ali njen odbor obravnava predlog stališč samo, če je bilo usklajevanje neuspešno, če pristojni organ oz. drug član Vlade zahteva obravnavo na seji Vlade oz. njenega odbora ali če gre za predlog stališča, ki ga bodo predstavniki Vlade zastopali v Svetu EU na ravni ministrov ali na ES.

Stališče do predloga akta, ki bi po svoji vsebini v skladu z ustavo in zakoni spadal v pristojnost DZ RS, generalni sekretar Vlade pošlje v DZ RS. Obravnava ga Odbor za zadeve EU oz. Odbor za zunanje zadeve.

4.1.1 Delovna skupina za evropske zadeve

Delovna skupina celovito obravnava aktualna strateška vprašanja, ki se nanašajo na delovanje RS v EU. Vodi jo državni sekretar za evropske zadeve, ki o sprejetih sklepih redno obvešča predsednika Vlade in po potrebi pripravlja tudi informacije za Vlado. Člani delovne skupine so državni sekretarji ministrstev, državni sekretar Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, vodja Stalnega predstavništva RS pri EU in namestnik, direktor Urada RS za makroekonomske analize in razvoj, direktor Statističnega urada RS in direktor Službe Vlade RS za zakonodajo (v nadaljevanju SVZ).

Osnovni delovni nalogi delovne skupine sta redna obravnava in usklajevanje odprtih medresorskih vprašanj s področja evropskih zadev in obravnava drugih strateških vprašanj, povezanih z EU. Delovna skupina se seznanja tudi z aktualnimi zadevami, ki jih EK šele namerava poslati v obravnavo v Svet EU. Na ta način je mogoče pravočasno prepoznavanje problemov, uskladitev interesov in pristojnosti med posameznimi resorji ter posledično učinkovitejše reševanje odprtih vprašanj.

Delovna skupina za evropske zadeve pa se sestaja tudi na operativni ravni pod vodstvom direktorice Urada za koordinacijo SVEZ. Člani se sestajajo vsak teden, udeležujejo pa se je vodje oddelkov, pristojnih za EU zadeve na ministrstvih in vladnih službah ter prek videokonferenčne povezave tudi predstavniki Stalnega predstavništva RS pri EU. Delovna skupina obravnava aktualno dogajanje v Svetu EU, EP, stališča RS do predlogov zakonodajnih in drugih aktov ter druga vprašanja, povezana z delovanjem RS v EU.

4.1.2 Delovna skupina za pripravo stališč

V okviru sistema koordinacije evropskih zadev deluje še 35 drugih delovnih skupin za pripravo stališč RS v postopku sprejemanja zakonodajnih predlogov, ki kot dodatni usklajevalni mehanizem pokrivajo posamezna vsebinska področja. Sestanejo se lahko za pripravo konkretnega stališča do zakonodajnega ali drugega predloga EU, lahko pa obravnavajo tudi širšo aktualno tematiko ter pripravljajo ustrezne usmeritve. Večina stikov med člani poteka elektronsko. Glede na vsebinsko področje, ki ga posamezna delovna skupina obravnava, k sodelovanju povabi tudi druge organe, ki v osnovni sestavi delovne skupine niso predvideni. Sestava delovnih skupin je bila sprejeta na seji Vlade RS. Delovne skupine pa so za splošne in institucionalne zadeve, za zunanje odnose in institucionalne zadeve, za varnost in obrambo, za skupno trgovinsko politiko, za mednarodno razvojno pomoč, za strukturno in regionalno politiko, za priseljevanje in azil, za pravosodno sodelovanje, za policijsko sodelovanje in droge, za civilno zaščito in humanitarno pomoč, za makroekonomsko politiko in EMU, za finančne storitve in prost pretok kapitala, za obdavčenje, za proračun, za zakonodajne zadeve, za statistiko, za energijo in EURATOM, za notranji trg, za prost pretok blaga in storitev, za telekomunikacije, poštno storitve in storitve

informatijske družbe, za prost pretok oseb, za carinsko unijo, za varstvo konkurence in državne pomoči, za industrijsko politiko, za kmetijstvo, za veterinarske in fitosanitarne zadeve, za ribištvo, za javno zdravje in zaščito potrošnikov, za okolje, za promet, za delo in socialne zadeve, za izobraževanje, usposabljanje in mlade, za kulturo in avdiovizualno politiko, za znanost, razvoj in tehnologijo ter za lizbonsko strategijo.

Poleg tega je SVEZ pristojna za pripravo stališč za štiri delovne skupine Sveta EU:

- Delovna skupina za splošne zadeve,
- Delovna skupina za kadrovske predpise uslužbencev Skupnosti,
- Ad-hoc delovna skupina za temeljne pravice,
- Delovna skupina »Prijatelji predsedstva – pravniki svetovalci«.

4.2 UPRAVLJANJE Z DOKUMENTI EVROPSKE UNIJE

Razvrščanje in objava dokumentov poteka s pomočjo sistema EU-portal. EU-portal daje podporo uporabnikom, ki so vključeni v koordinacijo in spremljanje evropskih zadev, saj je osnovno informacijsko orodje Vlade RS za izmenjavo dokumentov med Svetom EU in RS. Sistem se uporablja za evidentiranje in razvrščanje dokumentov, pa tudi za pripravo in usklajevanje stališč in izhodišč pri sprejemanju zakonodajnih predlogov in drugih aktov EU. Sistem omogoča spremljanje postopkov po ministrstvih in delovnih skupinah pri sprejemanju posameznih dokumentov v okviru Sveta EU. Slovenski predstavniki uporabljajo EU-portal tudi za poročanje s sestankov delovnih teles in zasedanj Sveta EU, dostopen pa je tudi vsem ministrstvom in vladnim službam, Stalnemu predstavništvu RS pri EU, Vladi RS in DZ RS.

EU-portal je zbirka zadev EU, v kateri je mogoče spremljati posamezne dokumente v celotnem času, od osnovnega predloga do njihovega dokončnega sprejetja. Gradivo je razvrščeno po pristojnih ministrstvih in delovnih skupinah v skladu s klasifikacijo dokumentov po sistemu Eurovoca, ki ga uporabljajo institucije EU. Prednost EU-portala je, da lahko v zbirki organi, ki sodelujejo pri nastajanju stališč, pripravijo odzivne dokumente (odziv, izjava, stališče, izhodišče), ministrstvom in vladnim službam pa je omogočeno oblikovanje pripomb k stališčem in izhodiščem, ko je dokument na EU-portal in ima določen rok za pripombe. Dnevno se prejme tudi do dvesto vhodnih dokumentov, katere je čimprej potrebno razposlati po resorjih.

4.2.1 Prezem pravnega reda Evropske unije

Slovenija je z vstopom v EU prenesla del svojih suverenih pravic na njene institucije, kar ji omogoča enakopravno sodelovanje v vseh institucijah in organih EU ter soodločanje o politikah in pravnem redu EU. Postala je dejavna sooblikovalka politik in pravnega reda Unije, evropske zadeve pa so postale domače zadeve, del našega vsakdana. Na podlagi ustanovitvene pogodbe je RS sprejela vrsto zakonov in pravil, političnih usmeritev, praks in obveznosti.

Res je, da smo del izvrševanja svoje suverenosti prenesli na institucije EU in da RS na področjih, o katerih se v skladu z evropskim pravnim redom odloča samo na ravni EU, ne bo mogla nikoli samostojno in neodvisno predlagati, oblikovati in sprejemati zakonov, določati načina njihovega izvajanja in sankcionirati morebitnega neizvajanja veljavne zakonodaje, vendar je pri tem zelo pomembno dejstvo, da imamo kot člani EU možnost enakopravnega sodelovanja pri oblikovanju in sprejemanju odločitev, saj imamo svoje predstavnike v vseh institucijah in telesih EU, ki so ključni za sprejemanje odločitev.

EU nikakor ni obljubljena dežela in poleg številnih koristi, ki jih imamo pri tem, se občasno pokažejo tudi slabe strani, vendar je vseeno treba poudariti, da nam je bila z vstopom v EU ponujena možnost in priložnost, od nas samih pa je odvisno, ali in kako jo bomo uresničili.

Evropski pravni red, ki je nastajal več desetletij in je plod številnih kompromisov držav članic in katerega smo morali sprejeti pred vstopom v EU, je bil vsebinsko razdeljen na 31 področij. Vlada je določila vodje in člane za vsako tako področje, to pomeni, da smo takrat imeli kar številčno ekipo, ki se je trudila prenesti oz. uskladiti slovensko zakonodajo z evropskih pravnim redom (*acquis communautaire*). Pogajanja so proces, v katerem se določajo pogoji, pod katerimi se lahko država vključi v EU. Naloga pogajalcev, ki jih je vodil nekdanji evropski minister, dr. Janez Potočnik, je bila priprava pogajalskih izhodišč za vsako od 31-ih pogajalskih področij in utemeljitev načina prevzemanja celotnega pravnega reda. Še pred tem so na podlagi pregledov usklajenosti in ocene realnih možnosti za izvajanje pravnega reda v RS, člani delovne skupine pripravili osnutek pogajalskega izhodišča. Ko so svoje pripombe na besedilo dale tudi nevladne organizacije, je pogajalsko izhodišče obravnavala Vlada RS, končno potrditev pogajalskemu izhodišču pa je dal še pristojni odbor DZ RS. Obdobje pravih in trdih pogajanj je nastopilo v sklepni fazi pogajanj o finančnem svežnju, ki so vključevala tako pogajanja o prilivih iz proračuna EU v RS kakor tudi o njenih vplačilih v proračun EU. Pogajanja so se začela januarja 2002, ko je EK objavila dokument z naslovom »Skupna finančna perspektiva 2004-2006«, v katerem je opredelila osnovni okvir za razpravo o finančnih vidikih vključevanja držav kandidatk v EU in ki je bil za RS zelo neugoden. Slovenski pogajalci so svojo dejavnost usmerili v argumentirano predstavljanje slovenskih predlogov EK in državam članicam.

Organizacijsko, strokovno in finančno podporo delu OPS je zagotavljala SVEZ.

Pogajalski proces se je še okrepil v začetku septembra 2002, ko je EK predstavila svoj predlog razdelitve sredstev med prihodnje države članice in še posebej pred zasedanjem ES v Bruslju, ki je potekal 24. in 25. oktobra 2002, ko so države članice EU sprejele uradna izhodišča za finančni del pogajanj. Spremembe v ponujenem finančnem svežnju so bile izključno odraz prizadevanj slovenskih pogajalcev za spremembo nekaterih izhodišč in končni rezultat tega dela pogajanj je bil za RS uspešen.

Naslednja faza pogajanj o finančnem svežnju je potekala v novembru 2002, torej med bruseljskim vrhom EU in predlogom danskega predsedovanja. Ta predlog je

imel za RS dobre in manj ugodne strani. Dobro je bilo to, da so bile v finančni sveženj uvedene oz. okrepljene postavke, ki so pomembne s stališča dolgoročnega razvoja RS in predstavljajo dobro izhodišče za pogajanja o naslednji finančni perspektivi, to je o novem proračunskem obdobju od leta 2007 do leta 2013.

Zadnja faza najintenzivnejših pogajanj pa se je odvijala od novembra 2002 do zasedanja ES v Kopenhagenu, 12. in 13. decembra 2002. Bistven dosežek teh pogajanj je bil s pomočjo povečanega obsega pavšalnih povračil izboljšan pozitivni neto proračunski položaj RS, kar je pripomoglo k omejitvi javnofinančnih tveganj, povezanih z vstopom v EU.

Kljub visoki stopnji soglasja o pomembnosti in koristnosti vključitve RS v EU, je bil po izkušnjah pogajalcev težji del pogajanj opravljen prav doma. Vloga stroke in nevladnih organizacij dostikrat ni bila dovolj izražena in aktivna. Največja ovira v pogajanjih o finančnem svežnju pa je bil horizontalni pristop EU do držav kandidat, ki ni dovolj upošteval specifičnosti naše države kot najbolj razvite med kandidatki iz Srednje in Vzhodne Evrope.

Če na katerem od pogajalskih področij ni bilo mogoče takoj prevzeti evropskega pravnega reda, so slovenski pogajalci v skladu z Evropskim sporazumom o pridružitvi v pogajanjih poskušali doseči prehodno obdobje ali celo izjeme. RS je na podlagi ciljne in časovne opredelitve ter posebne utemeljitve dosegla 18 prehodnih obdobj in 2 izjemi, eno prehodno obdobje (prost pretok delovne sile) pa je od vseh držav kandidatk zahtevala EU.

Harmonizacija ali usklajevanje je termin, povezan z usklajevanjem zakonodaje, ki omogoča odpravo razlik v tehničnih standardih, ki bi sicer preprečevale prost pretok blaga na notranjem trgu, kljub odpravi carinskih dajatev in količinskih omejitev. Harmonizacijo lahko v ustanovitvenih pogodbah najdemo v izrazu »medsebojno približevanje zakonodaje v državah članicah«. Pravni instrument za harmonizacijo je direktiva, s katero morajo države članice doseči cilj oz. odpraviti ovire za prost pretok blaga, kako bodo dosegle ta cilj, pa določijo same. Ker nekaterih standardov le ni mogoče poenotiti, saj bi s tem izgubili vsakršno raznolikost proizvodov, se države članice držijo tudi načela medsebojnega priznavanja, po katerem se določen proizvod, ki ustreza zakonodajnim merilom za prodajo v eni izmed držav članic, lahko neovirano prodaja na celotnem območju notranjega trga, torej v katerikoli državi članici.

4.3 GRADIVO DRŽAVNEGA ZBORA REPUBLIKE SLOVENIJE O STANJU V EVROPSKI UNIJI

V skladu z Zakonom o sodelovanju med DZ RS in Vlado v zadevah EU DZ RS najmanj enkrat letno na podlagi uvodne predstavitve predsednika Vlade opravi razpravo o stanju v EU in položaju RS v njej ter sprejme stališče o političnih usmeritvah za delovanje RS v institucijah EU v prihodnjem obdobju. Upoštevajoč Poslovnik DZ RS Vlada za razpravo DZ RS predloži pisno gradivo glede na letni zakonodajni program EK. SVEZ in MZZ pripravita osnutek gradiva Vlade v sodelovanju z ministrstvi in vladnimi službami. Poleg izpolnjevanja normativnih

določb želi Vlada s pripravo tega gradiva prispevati predvsem k jasni in pregledni politiki RS v evropskih zadevah, seznaniti širšo javnost o dosežkih in odprtih vprašanjih, s katerimi se srečuje EU in RS, ter spodbuditi dovolj zgodnjo razpravo, da bi tako v čim večji meri lahko sledili slovenskim nacionalnim interesom, ob tem pa prispevali k skupnim evropskim ciljem.

Zadnje gradivo o stanju v EU in položaju RS v njej ter o usmeritvah za delovanje RS v institucijah EU je že prilagojeno spremenjenim časovnim razsežnostim programiranja dela v Svetu EU, zato v skladu s pripravljenim 18-mesečnim programom treh predsedstev (nemškega, portugalskega in slovenskega) obsega obdobje od januarja 2007 do junija 2008 ter upošteva zakonodajni program EK za leto 2007.

4.4 PREDSDODNI POSTOPKI EVROPSKE UNIJE

SVEZ koordinira pripravo stališč RS v predsodnih postopkih, razen postopkov za ugotavljanje kršitev, ki jih EK sproži zaradi nenotifikacije ali nepravočasne notifikacije prenosa direktiv v slovenski pravni red, za koordinacijo katerih je pristojna SVZ. V sodnih postopkih SVEZ pri pripravi pisnih vlog, ki jih RS predloži Sodišču ES, sodeluje s pristojnimi ministrstvi in vladnimi službami ter državnim pravobranilstvom.

Koordinacija predsodnih postopkov zajema spremljanje vseh postopkov, ki jih EK uvede zoper RS v primeru kršitev določb prava Skupnosti. Največ postopkov v zvezi s kršitvami se konča že v predsodnem postopku, zato je pravilno in pravočasno ukrepanje držav članic ključnega pomena.

4.4.1 Kršitev pravnega reda

Predsodni postopek zoper državo članico lahko zaradi domnevne kršitve pravnega reda EU na lastno pobudo ali na pobudo tretje osebe sproži EK. Kot varuh pravne ureditve EU namreč skrbi za pravilno in popolno izvajanje pravnega reda EU. V predsodnem postopku ugotavlja stopnjo in resnost kršitve ter odgovornost države članice, da se kršitev odpravi, še preden vloži tožbo na Sodišče ES. Če se to vendarle zgodi, poteka sodni postopek pred Sodiščem ES oz. Sodiščem prve stopnje v Luksemburgu. Sodišči zagotavljata spoštovanje in enotno uporabo prava EU v vseh državah članicah, prav tako pa lahko v nekaterih primerih odločata o pravicah posameznikov.

Postopek za ugotavljanje kršitev je urejen v 226. členu Pogodbe o ustanovitvi ES, kjer je zapisano: »Če EK meni, da katera od držav članic ni izpolnila neke obveznosti iz te pogodbe, poda o zadevi obrazloženo mnenje, potem ko je tej državi omogočila, da predloži svoje pripombe. Če zadevna država ne ravna v skladu z mnenjem v roku, ki ga določi EK, lahko slednja zadevo predloži Sodišču.«

Podrobnejša postopkovna pravila so oblikovana kot interna pravila EK ali pa so se izoblikovala s pravno oz. sodno prakso. Državi članici mora biti v postopku omogočeno, da predloži pripombe (ima pravico do obrambe). V ta namen so

omogočena pogajanja, poteka izmenjava pisnih mnenj in končno EK na tej podlagi izda obrazloženo mnenje.

Sam predsodni postopek je razdeljen na neformalni in formalni del. V neformalnem delu postopka država in EK iščeta rešitve za prenehanje kršitve. Neformalni del postopka je neobvezen in EK se sama odloči, ali ga bo sprožila ali ne. Formalni del postopka se začne z izdajo uradnega opomina, s katerim EK določi domnevno kršitev ter njene pomisleke in pozove državo članico, naj v roku (po navadi dva meseca) odgovori nanj. Če sporazum glede kršitve še vedno ni dosežen, je EK prepričana, da država članica krši pravo ES, naslovi EK na državo članico obrazloženo mnenje, v katerem navede kršitev in določi rok za njeno odpravo. Če država ne ravna v skladu z obrazloženim mnenjem in v roku ne odpravi kršitve, lahko EK zadevo predloži Sodišču. Le-ta izda sodbo, s katero ugotovi, ali je država članica kršila pravo EU ali ne. To je torej ugotovitvena sodba.

4.5 SODELOVANJE S SLOVENSKIMI PREDSTAVNIKI

4.5.1 Evropski parlament

SVEZ seznanja slovenske poslance EP o stališčih glede tistih aktov, ki so prednostnega pomena za RS, in o aktih, ki gredo v postopek soodločanja med Svetom EU in EP. EP je z dopolnili k ustanovitveni pogodbi v minulih desetletjih pridobival čedalje več pristojnosti, saj je z določili Maastrichtske in Amsterdamske pogodbe prerasel iz povsem svetovalne skupščine v pravi zakonodajni parlament, ki ima danes podobna pooblastila kakor nacionalni parlament. EP se je z Amsterdamsko pogodbo in z razširitvijo področij, podrejenih postopku soodločanja, okrepila zakonodajna vloga. Soodločanje je danes ena njegovih najpomembnejših moči in se nanaša na prosto gibanje delavcev, ustvarjanje notranjega trga, raziskave in tehnološki razvoj, okolje, zaščito potrošnikov, izobraževanje, kulturo in zdravstvo. Ta postopek je po uveljavitvi pogodbe iz Nice v uporabi na več kakor 50 področjih delovanja EU. Zaradi čedalje močnejše vloge EP države članice ustrezno sledijo delu te institucije in predvsem redno obveščajo svoje člane EP o stališčih glede prednostnih zakonodajnih in drugih aktov, ki so v obravnavi na posameznih odborih in plenarnih zasedanjih.

V EP sedijo poslanci po političnih skupinah ne po nacionalnih delegacijah, kar pomeni, da bodo tudi odločali po strankarskih usmeritvah. Poslanci niso predstavniki države, v kateri so bili izvoljeni, ampak zastopajo svoje volivce in njihove interese ter politične skupine. Potrebno je pri tem upoštevati tudi občutljivost tega sodelovanja. Prav tako je potrebno paziti na korektnost sodelovanja, ki je zastavljeno tako, da ne glede na konkretno vprašanje posameznega poslanca, bo preliminarno stališče Vlade RS posredovano vsem poslancem. Namen vzpostavljenega sodelovanja z EP je torej obveščati slovenske poslance o aktih, ki so podvrženi postopku soodločanja med Svetom EU in EP.

4.5.2 Odbor regij

Odbor regij je posvetovalni organ EU, ki združuje predstavnike regionalnih in lokalnih oblasti. Oblikuje mnenje o zakonodajnih in drugih aktih, ki se sprejemajo na ravni EU. RS ima v Odboru regij 14 predstavnikov in SVEZ pred vsakim plenarnim zasedanjem seznanjeni slovenske predstavnike z vladnimi stališči glede posameznih aktov, ki so obravnavani na zasedanjih odbora.

4.5.3 Evropski ekonomsko-socialni odbor

SVEZ sodeluje s predstavniki v Evropskem ekonomsko-socialnem odboru in Odboru regij ter s slovenskimi člani EP. Evropski ekonomsko-socialni odbor je organ EU, ki združuje predstavnike delodajalcev, sindikatov, interesnih skupin in nevladnih organizacij. Odbor ima pri odločanju v EU posvetovalno vlogo. EU želi namreč zagotoviti, da so v sprejemanje zakonodaje na evropski ravni vključeni tudi socialni partnerji in drugi nevladni akterji. RS ima v Evropskem ekonomsko-socialnem odboru sedem predstavnikov. SVEZ pred vsakim plenarnim zasedanjem seznanjeni slovenske predstavnike z vladnimi stališči glede aktov, ki so v obravnavi na zasedanjih odbora.

4.6 TESNO MEDINSTITUCIONALNO SODELOVANJE

Tesno medinstitucionalno sodelovanje (v nadaljevanju TMIS) je instrument EU, preko katerega države članice nudijo državam pomoč pri vzpostavitvi in krepitvi administrativne in pravosodne usposobljenosti, s ciljem usposobiti te države za prevzem obveznosti članstva in pripraviti jih na članstvo v EU. EU zagotavlja posebej usmerjeno finančno pomoč državam kandidatkam, državam potencialnim kandidatkam in državam partnericam v podporo njihovim prizadevanjem za pospeševanje političnih, gospodarskih in institucionalnih reform. Projekti TMIS (v angleškem jeziku Twinning) pa se predhodno izvajajo tudi v novih državah članicah v prvih letih članstva. Ponudba za projekt, v katerem organ nastopa samostojno ali kot vodilni partner, mora biti oddana preko nacionalne kontaktne točke, kar SVEZ v tem primeru je. Kot partnerji na eni strani torej nastopajo države članice EU, na drugi strani pa države prejemnice pomoči. Strokovnjaki, ki imajo praviloma status javnih uslužbencev in lahko dokažejo, da imajo operativne izkušnje na področjih, za katere je razpisan posamezni projekt, večino vsebinske pomoči nudijo iz RS. Praksa pa je tudi, da je en slovenski strokovnjak za dobo šestih mesecev premeščen v državo, kateri se nudi takšna pomoč.

Država članica EU se lahko prijavi na razpis za izvajanje projekta samostojno ali kot partnerica v konzorciju z eno ali več državami članicami, odvisno od obsega projekta. V tem primeru je ena država partnerica vodilna v projektu in prevzame formalno vodenje projekta, druga država partnerica pa prispeva svoje strokovnjake in izvaja dogovorjen del aktivnosti projekta.

Pooblaščen organi, ki jim ta status podeli EK, izvajajo pomoč na podlagi naslednjih petih kumulativnih meril:

- dokazana usposobljenost na področju pravnega reda EU oz. na področju razpisanega projekta TMIS,
- neprofitna struktura, nekomercialen poslovni namen,
- javna lastnina,
- stalen nadzor s strani Vlade,
- ustrezno število stalno zaposlenih.

Za izvajanje teh projektov so napisana prav posebna pravila in navodila. Določena so proračunska sredstva in podrobna navodila, kako se ta sredstva lahko porabljajo. Priročniki, navodila in novice o spremembah morajo biti nujno objavljena na internetnih straneh uradnega vodje projekta (v tem primeru je to SVEZ).

Strokovnjaki so za delo v projektu plačani v skladu z zakonom, ki ureja sistem javnih uslužbencev in v skladu s pravili EU. Plačilo za delo se izvrši pri izplačilu plače. Strokovnjaki so v času napotitve na delo v projektu TMIS upravičeni do plače in drugih pravic iz delovnega razmerja, razen regresa za prehrano in povračila stroškov prevoza na delo, za dni, ko so na službeni poti v tujini. Sredstva pavšalnega nadomestila stroškov upravljanja lahko organi porabijo za kritje dodatnih stroškov, ki nastajajo pri izvajanju projekta (stroški komunikacijskih storitev, nabava komunikacijske in informacijske opreme itd.), za plačilo dodatnih delovnih obremenitev in povečanega obsega dela javnih uslužbencev, ki so vključeni v pripravo in izvajanje projekta in za druge stroške, ki nastajajo z izvajanjem projekta.

RS zagotavlja vsebinsko pomoč pri projektih TMIS kot »junior partner« največ v državah bivše Jugoslavije. Obremenitev slovenske administracije v posameznih projektih to pomeni zaposlitev 2 do 60 strokovnjakov oz. 25 do 1400 delovnih dni. Do zdaj je RS izvajala projekta TMIS v Makedoniji, Bosni in Hercegovini, Srbiji in Črni gori.

Trenutni aktivni razpisi za TMIS projekte potekajo v Azerbajdžanu, Estoniji, Gruziji, na Kosovu, na Malti, v Poljski, Romuniji in Ukrajini.

4.7 JEZIKOVNA VPRAŠANJA

SVEZ spremlja problematiko uporabe slovenščine kot uradnega jezika EU in poskuša s svojim delovanjem na področju koordinacije jezikovnih vprašanj prispevati k sistematičnemu vzpostavljanju tesnejšega medinstitucionalnega sodelovanja med slovenskimi prevajalskimi oddelki in pravniki-lingvisti v institucijah EU in s slovenskimi strokovnjaki iz resornih organov in stalnega predstavništva.

SVEZ z zbiranjem podatkov skrbi za kroženje informacij med vsemi, ki sodelujejo v postopkih priprave slovenskih besedil v okviru delovanja EU ter skrbi za odpravo napak v že objavljenih slovenskih besedilih ter z imeniki prevajalcev, lektorjev, pravnikov-lingvistov in strokovnjakov za terminološko posvetovanje poskuša vzpostaviti urejen prostor, v okviru katerega se lahko tudi po prenosu pristojnosti za pripravo slovenske različice aktov EU na institucije EU nadaljuje sodelovanje, začeto v času priprav na pristop k EU. Potrebno je poskrbeti, da se najdejo učinkovite rešitve za poenotenje terminologije in sloga.

Pravne podlage in temeljna načela večjezičnega delovanja institucij EU so opisana v Informaciji o jezikovni ureditvi EU, več podatkov pa najdemo tudi na straneh same EU. EU se še predobro zaveda posebnega pomena svoje jezikovne politike, kar je pokazala tudi z imenovanjem najvišjega uradnika za to področje (od leta 2007 naprej).

4.7.1 Priprava slovenske različice pravnih aktov Evropske unije

Zakonodaja EU mora biti dostopna vsem državljanom in to v njim razumljivem jeziku, zato se vsak zavezujoči pravni akt EU pripravi v vseh uradnih jezikih EU. To je bilo določeno že v Uredbi Sveta številka 1, podpisanega 15. aprila 1958. V tej Uredbi najdemo pravno podlago za uporabo uradnih jezikov, obveznost institucij EU ter obveznost objavljanja Uradnega lista EU v vseh jezikovnih različicah. Ob pristopu vsake nove države članice, katere jezik ni bil že prej uradni jezik EU, se vse ustrezne določbe spremenijo tako, da se med uradne jezike EU doda tudi njen uradni jezik. Tako je bilo tudi ob vstopu RS v EU. Od 1. januarja 2007 je tako v EU že 23 uradnih jezikov.

Zaradi začetnih težav s pravočasnim zagotavljanjem prevodov aktov EU v slovenski jezik je SVEZ skupaj v sodelovanju z Generalnim sekretariatom Vlade RS (v nadaljevanju GSV) pripravil Informacijo o jezikovni ureditvi EU, ki jo je v začetku septembra 2005 sprejela tudi Vlada RS. Ta informacija je govorila samo o izjemi prehodnega obdobja za tiste dokumente, ki so bili v času pred pristopom še v fazi predloga in jih zato ni prevedla niti RS niti Komisija, ki pred pristopom ni imela slovenskega oddelka.

V SVEZ so bile pripravljene temeljne usmeritve za sodelovanje slovenskih organov v postopku priprave slovenske različice pravnih aktov EU in sicer v obliki navodil ministrstvom in vladnim službam.

4.7.2 Slovenski oddelki prevajalskih služb

S pripravo dokumentov v slovenskem jeziku se v institucijah EU ukvarja že več kot 170 prevajalcev in pravnikov-lingvistov. Splošno pravilo v prevajalskih službah EU je, da prevajalci prevajajo samo v svoj materni jezik. Za slovenske prevajalce sta bila do danes organizirana dva natečaja za slovenske prevajalce (leta 2003 in 2005), na katerih je bilo izbranih 73 prevajalcev. V začetni fazi so si morale institucije pomagati z zaposlovanjem začasnih prevajalcev za vse nove uradne jezike. Najnovejši oz. zadnji natečaj za nove prevajalce je bil izveden leta 2008.

Vse institucije in organi EU imajo svoje prevajalske službe za vse uradne jezike, poleg njih pa obstaja tudi Prevajalski center za organe EU, ki nimajo svojih prevajalskih služb. Kontaktne podatke vodij slovenskih enot najdete tudi v Uradnem listu EU, v primeru nepopolnih podatkov pa se lahko obrnete tudi na SVEZ, kjer se vodi evidenca v medinstitucionalnem imeniku.

4.7.3 Terminologija Evropske unije

Terminologija EU je nastajala v SVEZ, v Sektorju za prevajanje, redakcijo in terminologijo ter bila leta 2000 javno dostopna tudi na vladnih spletnih straneh. Terminološko zbirko je SVEZ v letu 2005 odstopila tudi nekaterim slovenskim oddelkom v institucijah EU, saj so se ti zavezali k dosledni in kontinuirani uporabi terminologije, ki je nastajala v večletnem postopku preverjanja in potrjevanja. Najobsežnejši slovenski zbirki z izrazjem s področja evropskih zadev se imenujeta Evroterm in Evrokopus. Ti dve zbirki slovenski prevajalci v institucijah EU še vedno uporabljajo, čeprav morajo ob svojem prevajalskem delu vzpostavljati tudi svojo terminologijo. Za elektronsko terminološko posvetovanje je bil vzpostavljen slovenski terminološki forum. V ta forum se vključujejo tudi strokovnjaki iz resornih organov oz. vsak, ki želi prispevati k razpravi o ustrezni strokovni terminologiji. Terminologija vseh institucij EU se v zadnjih letih sistematično zbira in ureja v vsesplošno dostopni zbirki, ki se imenuje IATE (Inter Active Terminology for Europe).

4.7.4 Tolmačenje

Po vstopu RS v EU je tolmačenju namenjena posebna skrb, saj se tako uresničuje načelo večjezičnosti. V EU institucijah kot so EK, EP in na Sodišču ES obstajajo službe za tolmačenje, ki svojo vlogo opravljajo več kot zadovoljivo. Generalni direktorat EK za tolmačenje zagotavlja tolmačenje tudi drugim institucijam EU. Če hočeš biti tolmač, moraš biti akreditiran za tolmača. Leta 2008 je bilo potrjenih več kot 70 uradnih tolmačev za slovenski jezik.

Pri tolmačenju je potrebno upoštevati dolgoletne tradicije in posebne režime tolmačenja ter pravila, ki te režime določajo.

SVEZ vsako leto dvakrat (aprila in oktobra) koordinira zahteve ministrstev po tolmačenju v delovnih telesih Sveta EU. Tam se tolmačenje zagotavlja po sistemu »na zahtevo«. Ministrstva lahko izbirajo med aktivnim tolmačenjem (govori in posluša se v slovenskem jeziku) in pasivnim tolmačenjem (govori se v slovenskem jeziku, posluša se drug delovni jezik).

4.7.5 Tehnična in bilateralna pomoč na področju jezikovnih priprav na članstvo Evropske unije

SVEZ ima pomembno nalogo, da na področju jezika nudi pomoč državam Zahodnega Balkana pri jezikovnih pripravah, povezanih z vključevanjem v EU. V ta namen je bil v letih 2004-05 uspešno opravljen projekt tesnega medinstitucionalnega sodelovanja z makedonskim Sektorjem za evropske zadeve (program tehnične pomoči CARDS). V letu 2006 pa je SVEZ v sodelovanju s strokovnjaki iz prevajalske službe GSV in SVZ izpeljal samostojni kratkoročni projekt TMIS s Prevajalsko službo Direkcije za evropske integracije v Svetu ministrov Bosne in Hercegovine, katerega cilj je bila vzpostavitev večjezične terminološke zbirke v uradnih jezikih Bosne in Hercegovine. V času trajanja tega projekta se je večjezična terminološka zbirka vzpostavila in dnevno dopolnjevala, tako da sedaj vsebuje več kot 5000 terminov, pomembnih za prevajanje pravnih aktov EU.

Jezikovne priprave na članstvo EU so ponavadi tudi redna tema bilateralnih razgovorov z drugimi državami iz regij Zahodnega Balkana, ki so zelo zainteresirane za slovenske izkušnje.

5 TEHNIČNA POMOČ

SVEZ je nacionalni koordinator pomoči, ki jo RS prejema od EU že od leta 1992. Sredstva so se najprej porabljala za prehod v tržno gospodarstvo, postopoma pa so se usmerila v prilagajanje slovenske zakonodaje pravnemu redu ES. V pristopnem obdobju od leta 2000 do leta 2003 je bila denarna pomoč namenjena predvsem krepitvi upravno-administrativnih struktur in pripravi na izvajanje prihodnje strukturne politike.

SVEZ kot nacionalni koordinator v okviru Sektorja za tujo tehnično pomoč (v nadaljevanju STP) skrbi za načrtovanje in izvajanje programov pomoči, koordinira nadzor nad izvajanjem in vrednotenjem projektov ter bedi nad porabo sredstev v državi prejemnici pomoči. Med svojimi nalogami izvaja tudi dejavnosti, ki so povezane s postopno odpravo instrumentov predpristopne pomoči oz. z izvajanjem drugih oblik pomoči za udeležanje pravnega reda EU ter usklajuje sodelovanje RS glede tehnične pomoči EU tretjim državam.

5.1 PREDPRISTOPNA POMOČ (PHARE, ISPA, SAPARD)

RS prejema pomoč EU iz programa PHARE od leta 1992, od leta 1999 pa so na voljo še sredstva iz programov ISPA in SAPARD. Nacionalni koordinator za vse tri programe je SVEZ, ki je odgovoren za načrtovanje in izvajanje programov pomoči ter nadzor porabe sredstev v državi prejemnici pomoči in hkrati pooblaščen za to delo s strani ministra, pristojnega za evropske zadeve.

Osrednji finančni organ, preko katerega se finančna sredstva EU usmerjajo v partnersko državo, je Nacionalni sklad (National Fund oz. NF). Le-ta deluje v okviru Ministrstva za finance (v nadaljevanju MF), zanj je odgovoren nacionalni odredbodajalec oz. državni sekretar za proračun in ima nalogo upravljati z dodeljenimi sredstvi. V okviru MF deluje tudi Centralna finančna in pogodbeno enota (Central Financing and Contracting Unit oz. CFCU), njena naloga pa je izvajanje razpisov in sklepanje pogodb z izvajalci, medtem ko je odgovornost za izbor projektov in njihovo spremljanje znotraj resornih ministrstev oz. končnih uporabnikov pomoči PHARE.

Program PHARE (Poland and Hungary Action for Restructuring of the Economy): program se je začel leta 1989 in je bil zastavljen kot pomoč poljskemu in madžarskemu gospodarstvu, kasneje pa je postal osrednji program predpristopne pomoči kandidatkam Srednje in Vzhodne Evrope za vstop v EU. Njegov namen je posodobitev administrativne usposobljenosti držav članic za učinkovito izvajanje evropske zakonodaje in podpora nujnim investicijam na področju ekonomske in socialne kohezije. RS je bilo od leta 1992 do leta 2004 preko programa PHARE odobrenih že 339 milijonov evrov, od tega slaba polovica za krepitev institucij na vseh področjih in ravneh. Sredstva so bila med drugim namenjena za projekte infrastrukture, okolja, prometa in energetike, šolstva in izobraževanja.

Program ISPA (Instrument for Structural Policies for pre-Accession): je finančni instrument za predpristopno pomoč kandidatkam za članstvo v EU in se je iztekkel s 1. majem 2004, ko je RS postala polnopravna članica EU. RS je bilo od leta 2000 do leta 2003 preko programa ISPA odobrenih 84,5 milijona evrov. Vsi projekti ISPA, ki so bili v izvajanju, pa so samodejno postali projekti kohezijskega sklada. Sredstva iz kohezijskega sklada so namenjena predvsem manj razvitim članicam z bruto domačim proizvodom (v nadaljevanju BDP) na prebivalca, ki je nižji od 90 % povprečja EU. Glavni cilj tega sklada je zmanjševanje razlik med nacionalnimi gospodarstvi oz. ekonomsko konvergenco in krepitev socialno-ekonomskega povezovanja v EU.

Program SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development): bil je namenjen spodbujanju kmetijstva in razvoju podeželja, v okviru katerih se kandidatke pripravljajo na članstvo v evropski skupni kmetijski politiki. Za njegovo izvajanje je bila odgovorna Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja. RS je bilo od leta 2000 do leta 2003 preko programa SAPARD odobrenih 25,7 milijonov evrov.

Cilj skupne kmetijske politike je bil v tem, da se zagotovi samopreskrba vseh zahodnoevropskih držav z najpomembnejšimi živili. Kmetijstvo je bilo vključeno v sistem državnih subvencij in zagotovljenih odkupnih cen. Prednost, ki so jo s tem zagotavljali kmetom, je bila predvsem v tem, da je bila njihova eksistenca za več desetletij vnaprej zagotovljena. Potrošnikom je ta sistem zagotavljal oskrbo in razmeroma stabilne, nizke cene osnovnih živil.

Z vsemi temi sredstvi so bili uresničeni finančno obsežnejši projekti, kot npr. izgradnja čistilnih naprav, mejnih prehodov, tehnoloških centrov, podjetniških inkubatorjev in podobno, pa tudi manjši, a za povprečnega državljana nič manj uporabni projekti, kot npr. izgradnja kolesarskih poti ali sofinanciranje shem mobilnosti za študente.

Poleg kohezijskega sklada poznamo tudi strukturni sklad, iz katerega se črpajo sredstva za t.i. pobude skupnosti, kot so čezmejno, medregionalno in transnacionalno sodelovanje, sonaravni razvoj mest in urbanih območij z razvojnimi težavami, razvoj podeželja s pomočjo lokalnih pobud in odpravljanje dejavnikov, ki vodijo k neenakosti in diskriminaciji na trgu delovne sile. Pri načrtovanju in izvajanju projektov, financiranih iz strukturnih skladov, je v ospredju načelo partnerstva, saj morajo biti razvojne pobude odraz nacionalnih, regionalnih in najpogosteje tudi lokalnih potreb. Izvajanje projektov je prepuščeno institucijam države članice. S to denarno pomočjo se manj razvite države članice oz. njihove regije lažje približujejo razvitejšim.

Poleg zgoraj opisanih programov poznamo še programe INTERREG, LEADER, URBAN, EQUAL itd.

5.2 PREHODNI VIRI

EU nam nudi sredstva tudi po vstopu v EU. Prva taka pomoč se kaže preko prehodnega vira, kjer je EU za obdobje od leta 2004 do leta 2006 RS namenila 20,4 milijona evrov pomoči. V njegovem okviru se bodo dejavnosti za vzpostavitev institucij nadaljevale na podoben način kakor v predpristopnem obdobju po programu Phare.

5.3 SCHENGENSKI VIR

Schengenski vir je začasni instrument za pomoč sedmim upravičenim državam članicam med dnem pristopa in koncem leta 2006 pri financiranju ukrepov na novih zunanjih mejah EU za izvajanje schengenskega pravnega reda in nadzora na teh mejah in ki ga prepoznamo kot drugo obliko pomoči EU. Ustanovljen je bil z Aktom o pogojih pristopa (35. člen). Kot vemo, Schengenski sporazum predvideva postopno odpravo mejnega nadzora med vsemi podpisnicami. Upravičeni ukrepi so:

- naložbe v izgradnjo, obnovo ali posodobitev infrastrukture mejnih prehodov in drugih objektov na mejnih prehodih,
- naložbe v opremo za izvajanje nadzora (laboratorijska oprema, naprave za odkrivanje, strojna in programska oprema za schengenski informacijski sistem SIS 2, prevozna sredstva,
- usposabljanje mejnih enot,
- stroški za logistiko in obratovanje.

Schengenski vir se izvaja v obliki nepovratnih pavšalnih plačil v določenih letnih zneskih. RS je od leta 2004 do leta 2006 prejela 119,83 milijona evrov.

5.4 FINANČNI MEHANIZEM EVROPSKEGA GOSPODARSKEGA PROSTORA IN NORVEŠKI FINANČNI MEHANIZEM

Maja 2004 se je Evropski gospodarski prostor (v nadaljevanju EGP) razširil z vstopom desetih novih članic v EU. 25 članic EU in članice EGP, ki niso članice EU (Islandija, Lihtenštajn in Norveška) – skupaj 28 držav sodeluje na notranjem trgu, ki ga opredeljujejo t.i. štiri svobode: prost pretok blaga, storitev, kapitala in oseb. Hkrati so Islandija, Lihtenštajn in Norveška ustanovile Finančni mehanizem EGP in Norveški finančni mehanizem (v nadaljevanju NFM) za podporo socialne in ekonomske kohezije znotraj razširjenega EGP. NFM je na voljo desetim novim članicam EGP, medtem ko je Finančni mehanizem EGP na voljo desetim novim članicam EGP ter Grčiji, Portugalski in Španiji.

V petletnem obdobju od leta 2004 do leta 2009 bo preko finančnih mehanizmov na voljo 1,17 milijarde evrov (preko Finančnega mehanizma EGP 600 milijonov in preko NFM 567 milijonov evrov). Od tega jih bo RS prejela v okviru Finančnega mehanizma EGP 6,12 milijona evrov in v okviru NFM 2,474 milijona evrov.

S pomočjo obeh mehanizmov Islandija, Lihtenštajn in Norveška pripomorejo k:

- solidarnosti, saj zmanjšujejo socialne in ekonomske razlike,

- priložnostim, saj pomagajo novim članicam EGP k polnemu vključevanju na notranji trg,
- sodelovanju, saj združujejo stare in nove članice EGP in odpirajo nove prostore za politične in gospodarske odnose.

Prednostne naloge so predvsem v tem, da bosta oba mehanizma podpirala projekte v širokem spektru prednostnih sektorjev (varstvo okolja, trajnostni razvoj, ohranjanje evropske kulturne dediščine, izobraževanje človeških virov, zdravstvo in otroško varstvo).

Poleg tega pa bo NFM posebej nudil sredstva tudi za:

- izvajanje zakonodaje na področju notranje varnosti in mejne kontrole, kakršna je podpora schengenskim akcijskim načrtom,
- regionalno politiko in čezmejne dejavnosti,
- izvajanje pravnega reda Skupnosti preko tehnične pomoči.

Predloge projektov lahko v širokem spektru prednostnih sektorjev oddajo vsi organi javnega ali zasebnega sektorja in nevladne organizacije, ki so bili v državah upravičenkah ustanovljeni kot pravne osebe in ki delujejo v javnem interesu (institucije za izobraževanje in raziskave, okoljski organi, prostovoljne in družbene organizacije, javno-zasebna partnerstva, osrednji, regionalni in lokalni organi).

SVEZ je prevzela vlogo koordinatorja sredstev obeh finančnih mehanizmov in v ta namen so bila napisana pravila in postopki pri izvajanju obeh mehanizmov, izdelani obrazci za vlogo in primeri indikatorjev po prednostnih področjih.

5.5 ŠVICARSKI PRISPEVEK

Švicarski Zvezni svet je 21. novembra 2007 potrdil Okvirne sporazume o izvajanju programov sodelovanja za zmanjševanje gospodarskih in socialnih razlik v razširjeni EU. Pravno podlago za to predstavlja Memorandum o soglasju med švicarskim Zveznim svetom in ES, z dne 27. februarja 2006. Okvirni sporazum med Vlado RS in švicarskim Zveznim svetom pa je bil podpisan 20. decembra 2007 v Bernu.

Celotno besedilo Sporazuma je sestavljeno iz naslednjih delov:

- Priloga 1 – konceptualni okvir za slovensko-švicarski program sodelovanja,
- Priloga 2 – pravila in postopki za slovensko-švicarski program sodelovanja,
- Priloga 3 – pravila in postopki za sklade, semenski kapital, sredstva za pripravo projektov, sklad za tehnično pomoč in štipendijski sklad v okviru slovensko-švicarskega programa sodelovanja.

RS bo v petletnem obdobju izvajanja programa sodelovanja upravičena do nepovratnih sredstev v znesku do 13,040 milijonov evrov. SVEZ pri tem po pooblastilu Vlade RS deluje kot nacionalni koordinator oz. kontaktna točka. SVEZ je junija 2008 že objavila prvi poziv k predložitvi osnutkov projektov v okviru slovensko-švicarskega programa sodelovanja (Švicarski prispevek).

V januarju 2009 je bil podpisan sporazum o Skladu za tehnično pomoč v sklopu programa oz. sodelovanja za zmanjševanje gospodarskih in socialnih razlik v razširjeni EU. Podpisan sporazum je namenjen zmanjševanju gospodarskih in socialnih razlik med RS in razvitejšimi državami članicami EU ter k zmanjševanju gospodarskih in socialnih neenakosti med urbanimi centri in strukturno slabše razvitimi regijami. Sporazum obsega nacionalne in mednarodne programe, ki podpirajo skladni gospodarski in socialni razvoj, nacionalni koordinator pa je SVREZ.

S tem sporazumom bo RS lahko koristila 200.000 evrov za pokrivanje nekaterih dodatnih stroškov, ki nastajajo pri delovanju Švicarskega prispevka. Med te stroške sodijo stroški delovanja odborov, ustanovljenih v okviru programa sodelovanja, usposabljanja morebitnih izvedbenih agencij, najema strokovnjakov za spremljanje in pregled predlogov projektov, revizije in pregledov dejavnosti, obveščanja javnosti, udeležbe na sejah s švicarskimi organi, prevajanja itd.

6 PREVAJANJE

S pristopom RS v EU je slovenščina postala uradni jezik EU, pristojnost za pripravo slovenske različice pravnih aktov EU pa je prešla na prevajalske in pravno-lingvistične službe institucij EU.

Pred vstopom RS v EU je nekdanja Služba za prevajanje, redakcijo in terminologijo, ki je delovala v okviru SVEZ, skupaj s številnimi zunanjimi sodelavci in v sodelovanju s celotno državno upravo, zlasti SVZ, pripravila slovensko različico primarne in sekundarne zakonodaje EU, ki je bila eden od pogojev za normalno delovanje RS v EU in je morala biti dokončana pred 1. majem 2004. V SVEZ je bilo takrat zaposlenih približno 40 uradnih prevajalcev. Poleg tega je ta tedaj največja prevajalska služba v državni upravi s svojimi jezikovnimi storitvami podpirala celoten proces vključevanja v EU, od usklajevanja zakonodaje, Državnega programa za prevzem pravnega reda EU do pogajanj.

S 1. junijem 2005 je večji del zaposlenih prevajalcev iz SVEZ prešel v Sektor za prevajanje GSV, SVEZ pa v okviru koordinacije evropskih zadev še naprej spremlja celotno problematiko uporabe slovenščine kot uradnega jezika EU. Danes sta v SVEZ zaposleni le dve uradni prevajalki.

6.1 PRIMARNA ZAKONODAJA

Ena od prilog Pogodbe o pristopu RS k EU je tudi primarna zakonodaja EU v slovenskem jeziku in to točno taka, kot je veljala na dan 1. maj 2004 ter v obsegu 2000 strani Uradnega lista EU (vse pogodbe o ustanovitvi ES in EU ter njihove poznejše spremembe). Slovensko različico primarne zakonodaje EU sta pripravili SVEZ in SVZ v tesnem sodelovanju z ministrstvi in vladnimi službami. Vladna komisija za pravno redakcijo prevodov pravnih aktov ES je že v letih 2001 in 2002 podrobno obravnavala prevode, pred objavo pa so jo pregledali tudi slovenski pravni redaktorji v Svetu in Komisiji EU. Z ratifikacijo pristopne pogodbe in objavo v Uradnem listu RS je dobila status uradne slovenske različice temeljnih aktov ES in EU.

Vsi novi pristopni instrumenti (pogodba o pristopu in akt o pogojih pristopa z vsemi prilogami, protokoli, dodatki) postanejo del primarne zakonodaje. Zaradi tega se je s širitvijo leta 2004 primarna zakonodaja povečala za 2642 strani Uradnega lista EU, od 1. januarja 2007 (vstop Bolgarije in Romunije) pa še za 395 strani Uradnega lista EU.

6.2 SEKUNDARNA ZAKONODAJA

Sekundarna zakonodaja temelji na primarni zakonodaji ter obsega različne vrste pravnih aktov, ki jih sprejemajo posamezne institucije EU ali več institucij skupaj. Pod

sekundarno zakonodajo sodijo uredbe, direktive, odločbe, sklepi, priporočila in mnenja.

Pred pristopom RS k EU je RS morala vso veljavno sekundarno zakonodajo pripraviti v slovenskem jeziku. Vse skupaj je bilo to 90.000 strani Uradnega lista EU oz. več tisoč pravnih aktov, sistematično urejenih po posameznih poglavjih. V pripravo prevodov so bili vključeni vsi resorni organi, koordinacijo nad delom pa sta vodili SVEZ in SVZ. Prevodi so bili narejeni zelo strokovno. Bili so jezikovno in pravno redigirani ter formalno potrjeni na vladni Komisiji za pravno redakcijo prevodov pravnih aktov EU, nato pa vloženi v zakonodajno zbirko CCVista. Zadnji pregled so nato opravili pravniki Sveta EU in EK, za objavo prevodov pa je bil pristojen Urad za publikacije EU, ki se nahaja in deluje v Luxemburgu. Ob tej priliki so izdali posebno izdajo Uradnega lista EU.

Slovenska različica pravnih aktov se od 1. maja 2004 pripravlja v institucijah EU, kjer je zaposlenih več kot 170 prevajalcev za slovenski jezik in pravnikov-lingvistov. Vse pravne akte v slovenskem jeziku lahko dnevno najdemo v zakonodajni zbirki EUR-Lex. Ta internetna stran nam tudi omogoča dostop do zakonodajnih predlogov in ostalih sporočil Komisije drugim institucijam.

6.3 EVROTERM IN EVROKORPUS

Evroterm je terminološka zbirka izrazov, ki je začela nastajati med pripravljanjem slovenske različice pravnih aktov EU v okviru nekdanjega Sektorja za prevajanje, redakcijo in terminologijo SVEZ in sicer s programskim orodjem MultiTerm. Spletni vmesnik je bil izdelan v okviru nekdanjega Centra Vlade RS za informatiko. Javni dostop do te terminološke zbirke SVEZ je bil nujen za zagotovitev poenotene rabe terminologije EU pri pripravi slovenske različice pravnih aktov EU ter pri nastajanju prevodov v predpristopnem obdobju, v katerih so sodelovali tudi strokovnjaki zunaj državne uprave. Junija 2005 je skrbništvo zbirke prevzela Služba za prevajanje, tolmačenje, redakcijo in terminologijo pri GSV.

Terminološka zbirka se dopolnjuje in ureja dnevno. Poleg izrazov iz prevodov pravnih aktov EU vsebuje tudi izraze iz drugih dokumentov, ki se prevajajo v državni upravi ali so pomembni za večji krog prevajalcev (prevodi slovenskih predpisov, mednarodnih pogodb, državne korespondence, programov, poročil).

Evroterm je smiselno uporabljati tudi v povezavi v Evrokorpusom, dvojezičnim korpusom, ki vsebuje polna besedila angleških izvornikov pravnih aktov EU ter njihovo slovensko različico v različnih fazah priprave (od prevoda do finaliziranega ali objavljenega besedila). Evrokorpus je vzporedni dvojezični (angleško-slovenski) korpus prevodov, narejen iz pomnilnikov prevodov, ki so nastajali v SVEZ od leta 1999 z uporabo prevajalskega pripomočka Translator's Workbench.

Zbirka Evrokorpus je bila vzpostavljena z namenom, da bi se zagotovila čim bolj poenotena raba terminologije pri pripravi slovenske različice pravnih aktov EU, je na internetnih straneh dostopna vse od januarja 2002. Skrbništvo nad to zbirko je prav tako prevzela Služba za prevajanje, tolmačenje, redakcijo in terminologijo pri GSV.

Evrokorporus obsega primarno in sekundarno zakonodajo EU, zakonodajo Evropskega gospodarskega prostora, standardne formulacije sekundarnih aktov EU in naslove slovenske zakonodaje. Ta zbirka je namenjena zlasti prevajalcem pravnih in drugih besedil EU, strokovnjakom za posamezna področja zakonodajnega delovanja in pravnikom, ki sodelujejo pri pripravi slovenske različice pravnih aktov EU, pa tudi drugim uporabnikom, ki pri svojem delu potrebujejo primerjalni vpogled v angleško in slovensko različico pravnih besedil. Zbirka je postala zanimiva tudi za raziskovalce jezikovnih tehnologij v RS, zato jo je Institut Jožef Stefan že leta 2004 vključil v svoj eksperimentalni korpus, imenovan SVEZ-IJS.

V zadnjih letih se je oblikovala pomembna novost, kot je Terminator in uporaba Evroterma z mobilnim telefonom. Program Terminator deluje tako, da pregleda celotno besedilo in označi tiste njegove dele, ki so bili že vključeni v terminološko zbirko Evroterm. Ti izrazi so v obdelanem besedilu pretvorjeni v kazalce, ki nas vodijo v prevod in pojasnilo izraza. Po Evrotermu sedaj lahko iščete tudi z mobilnim telefonom, če le-ta podpira protokol WAP 1.1 ali novejšo različico.

6.4 EUROVOC

Eurovoc je večjezični tezaver EP, ki vsebuje več kot 7.000 deskriptorjev z različnih področij delovanja EU in držav članic. Uporablja se ga tudi za indeksiranje dokumentov v dokumentacijskih sistemih evropskih institucij (spletne zakonodajne zbirke EUR-Lex ali Celex). Na podlagi Eurovoca je bil izdelan tudi šifrant vladnega EU-portala, ki deluje v SVEZ.

Eurovoc je dostopen v 22 jezikih EU ter v jeziku ene od držav kandidatk (v hrvaškem jeziku). Slovenska različica deskriptorjev je bila pripravljena v sodelovanju med DZ RS, SVEZ in SVZ.

7 PREDSEDOVANJE REPUBLIKE SLOVENIJE EVROPSKI UNIJI IN NJENE IZKUŠNJE

Predsedovanje držav članic je pravna obveza, ki jo je vpeljala Pogodba o ustanovitvi EGS, t.i. Rimska pogodba iz leta 1957. Ta pogodba je določila, da države članice izmenoma prevzamejo funkcijo predsednika Sveta za dobo šestih mesecev po vrstnem redu, ki ga je soglasno določil Svet. Po širitvi leta 1995 na 15 držav članic je bil uveden nov sistem določanja termina predsedovanja za določeno državo. Cilj je bil, da trio, sestavljen iz preteklega, trenutnega in naslednjega predsedstva, vedno vsebuje veliko državo članico. Ker pa je danes, kot velika država, spoznanih samo 7 držav, ta cilj ni več aktualen. Tako je od leta 2007 naprej pripravljen seznam držav za predsedovanje na podlagi dosedanjega vrstnega reda držav članic, upoštevajoč kriterije velikosti in geografske lege na način, da je v vsaki skupini po ena velika, ena srednja in ena majhna država. Letos v prvi polovici predseduje Češka, v drugi polovici leta pa Švedska.

Predsedovanje Svetu EU je za RS pomenila veliko priznanje. To, da bo kot prva med državami članicami, ki so k EU pristopile leta 2004, pa lahko imenujemo kar »zrelostni izpit«. Predsedovanje je bilo za RS ena najbolj zahtevnih nalog in to vse od osamosvojitve. Hkrati je bila to enkratna priložnost, da sebi, EU in vsemu svetu dokažemo svojo zrelost, znanje ter sposobnost izvrševati najbolj odgovorne naloge v skupno dobro.

RS je predsedovala Svetu EU v času od 1. januarja do 30. junija 2008. Cilj predsedovanja je bil doseči napredek EU in najti kompromisne rešitve med različnimi predlogi 27-ih držav članic ter ob tem upoštevati stališča EK in EP. Predsedovanje je imelo še en zelo pomemben vidik in to je spodbujanje sodelovanja in tesnega vsebinskega usklajevanja RS z državami članicami.

Prvič v zgodovini EU se je zgodilo, da so tri države, predsedujoče Svetu EU, skupaj podpisale 18-mesečni program predsedovanja. Te države so bile Nemčija, Portugalska in Slovenija. Poleg tega je RS sodelovala tudi s Francijo, katera je prevzela čast predsedovanja 1. julija 2008 in je bila država predsedujoča vse do 31. decembra 2008. Program predsedovanja je opredelil smeri razvoja strateških politik EU.

Janez Janša, takratni predsednik Vlade RS in takratni predsednik ES je po končanem predsedovanju dejal, da so na začetku januarja, ko je RS po treh letih priprav z vso odgovornostjo prevzela krmilo Sveta EU, bile časopisne strani polne pričakovanj, a tudi dvomov o zmožnostih slovenskega predsedstva ter da smo kot prva med novimi državami članicami in prva slovanska država na čelu petstomilijonske množice bili deležni posebne pozornosti, hkrati pa tudi neprecenljive podpore in pomoči (Slovenija na čelu EU, posebna priloga Dela, 2008).

Slovensko predsedstvo je v prvi polovici leta 2008 organiziralo obsežno razpravo in izmenjavo stališč v Svetu EU, kjer je doseglo, da je Evropski svet marca in junija leta 2008 potrdil velikopotezni časovni okvir in načela predlaganih zakonodajnih rešitev

na področju boja proti podnebnim spremembam (do leta 2020 naj bi EU zmanjšala svoje emisije vsaj za 20 % in povečala delež rabe obnovljivih virov energije na 20 % v končni rabi energije). S tem je bil narejen prvi večji korak k sklenitvi dogovora, saj je morala EU v mednarodnih pogajanjih nastopati z dobrim zgledom, stališča držav članic pa so morala biti poenotena pred srečanjem pogodbenic Konvencije o podnebnih spremembah v Poznanju, ki je potekal decembra 2008.

7.1 PRIPRAVE NA PREDSEDOVANJE

Organizacija predsedovanj je določena že v Rimski pogodbi iz leta 1957. V njej je določeno, da države članice izmenoma prevzamejo funkcijo predsednika Sveta ministrov za dobo 6 mesecev. Leta 1992 so se z Maastrichtsko pogodbo te funkcije razširile tudi na predsedovanje ES. Svet EU je konec leta 2004 sprejel odločitev, da bo RS prva izmed novih članic, ki bo predsedovala Svetu EU. Ta odločitev je bila torej podlaga za začetek dela in pripravo na predsedovanje, ki so se začela že januarja 2005.

Januarja 2005 je Vlada RS ustanovila Ožjo delovno skupino za predsedovanje, ki jo je vodil takratni predsednik Vlade Janez Janša.

Ostali člani pa so bili še:

- minister za finance dr. Andrej Bajuk,
- minister za zunanje zadeve dr. Dimitrij Rupel,
- minister za javno upravo dr. Gregor Virant in
- državni sekretar SVEZ Janez Lenarčič.

Ožja delovna skupina za predsedovanje je bila ustanovljena za konsistentno vodenje projekta predsedovanja, za oblikovanje splošnih političnih smernic in prednostnih nalog slovenskega predsedovanja.

Za vodenje priprav in izvedbo projekta na operativni ravni je bila ustanovljena Širša delovna skupina za predsedovanje, ki pa jo je vodil državni sekretar SVEZ Janez Lenarčič. Poleg njega so v tej delovni skupini delovali tudi predstavniki posameznih ministrstev in drugih organov, ki so bili vključeni v priprave in izvedbe centralnih nalog.

V namen dobre izvedbe tega projekta so bila ustanovljene tudi nekatere podskupine:

- Podskupina za program predsedovanja (vodilo jo je MZZ) – pri vsebinskih pripravah na predsedovanje je bil v veliko pomoč sklenjen že omenjeni 18-mesečni program predsedovanja. Oblikovan je bil tudi koledar glavnih dogodkov, seznam neformalnih srečanj v RS in srečanj s tretjimi državami, seznam spremljajočih dogodkov in pregled multilateralnih dogodkov v okviru Organizacije združenih narodov in obveznosti RS med predsedovanjem. Pred samim začetkom je bil pripravljen Program slovenskega predsedovanja Svetu EU in za širšo javnost tudi številni priročniki za pomoč pri predsedovanju;
- Podskupina za kadre (vodilo jo je MJU) – oktobra 2005 je Vlada RS sprejela sklep, da se za izvajanje priprav na predsedovanje in samo predsedovanje, za potrebe organov državne uprave dodatno zaposli do 315 ljudi. Poleg tega je v projektu predsedovanja sodelovalo dotodanjih 2.100 zaposlenih javnih

uslužbencev, 176 zunanjih strokovnjakov (sekundarni sodelavci, domači in tudi strokovnjaki) ter 251 študentov. Na Stalnem predstavništvu RS v Bruslju je delovalo 117 zaposlenih. Maja 2006 so se na centralni ravni začela prva usposabljanja za vse vključene v projekt predsedovanja. V obdobju do konca oktobra 2007 je bilo tako organiziranih in tudi izpeljanih več kot 250 dnevnih seminarjev;

- Podskupina za komunikacijo z javnostmi in promocijo (vodil jo je Urad Vlade RS za komuniciranje) - februarja 2006 je bila na javnem natečaju na podlagi strokovnih ocen priznanih domačih in tujih strokovnjakov izbrana celostna grafična podoba slovenskega predsedovanja. Spletna stran slovenskega predsedovanja je začela uradno delovati s 1. januarjem 2008, del za novinarje pa je zaživel že nekaj mesecev prej. Vključuje tako vsebinske informacije o programu predsedovanja in o Sloveniji za širšo javnost kot tudi koledar dogodkov ter sestankov za bolj specifične javnosti in novinarje. V decembru 2005 je začel delovati intranet kot osnovno komunikacijsko orodje državne uprave pri projektu predsedovanja;
- Sekretariat za predsedovanje EU - konec aprila 2007 je bila z oblikovanjem tega Sekretariata nadgrajena organizacijska struktura projekta predsedovanja na področju organizacije in logističnih zadev, ki se je prilagodila potrebam predsedovanja. Le-ta je koordiniral logistične in ostale organizacijsko-tehnične priprave na predsedovanje ter koordiniral vso logistiko v času predsedovanja, ki jih izvajajo pristojne službe ter ministrstva kot organizatorji dogodkov. Sekretariat je obenem skrbel za izvedbo večine javnih naročil za potrebe predsedovanja. Za neformalna srečanja, ki so potekala v RS, so bili z resorji kot gostitelji dogodkov natančno določeni vsi organizacijsko-logistični vidiki njihove izvedbe. Večina dogodkov, povezanih s predsedovanjem, je v RS potekala na osrednji lokaciji v novozgrajenem Kongresnem centru na Brdu.

7.2 PREDNOSTNE NALOGE V ČASU PREDSEDOVANJA

RS je v obdobju predsedovanja prevzela predvsem tri zelo pomembne skupine nalog:

- organizacija in predsedovanje sestankom ES, zasedanjem Sveta EU na ministrski ravni, vodenje več kot 200 delovnih skupin ter neformalnih sestankov,
- zastopanje Sveta EU v odnosih z ostalimi evropskimi institucijami, predvsem z EP in EK,
- zastopanje EU v mednarodnih organizacijah in v odnosih s tretjimi državami.

Predsedovanje je bilo za RS pomembna naložba za prihodnost, saj smo z njim poglobili svoje poznavanje evropskih struktur in navezali pomembne stike v Bruslju in ostalih državah članicah. Uveljavili pa smo se tudi v odnosih s svetovnimi partnerji. Gostje, ki so nas v tem času obiskali, so se pri nas dobro počutili, za kar so se nam tudi iskreno zahvalili.

V času predsedovanja so bile v EU najbolj aktualne vsebine predvsem:

- usoda Pogodbe o ustavi EU,
- nadaljnja širitev EU,
- Lizbonska strategija za rast in delovna mesta,
- poenostavitev zakonodaje,
- energetska politika,
- podnebne spremembe,
- demografski izzivi,
- migracije,
- podpora globalnemu miru in stabilnosti.

7.2.1 Lizbonska strategija

Neuradni začetek lizbonske strategije sega v devetdeseta leta. Takrat so vzporedno potekali nekateri procesi. Proces iz Luxembourgja je prinesel prve smernice za zaposlovanje. Proces iz Cardiffa je osnoval pobudo za povezovanje notranjega trga in za strukturne reforme, ki naj bi EU takrat pomagale prebroditi gospodarsko krizo. Proces iz Koelna pa je prinesel pobudo za socialni dialog. Procesji so bili po večini neuspešni, kar se je odražalo v nadaljnji izgubi konkurenčnih prednosti EU pred ZDA in vse hitreje razvijajočimi se azijskimi državami. Zato so se leta 2006 v Lizboni zedinili, da EU potrebuje strategijo, ki bi jo do leta 2010 pripeljala med najbolj konkurenčna, na znanju temelječa gospodarstva na svetu. Lizbonska strategija je bila leta 2001 v Stockholmu in leta 2002 v Barceloni dopolnjena. Švedsko predsedstvo je vanjo vključilo okoljevarstveno razsežnost, špansko predsedstvo pa je dalo večji poudarek socialni razsežnosti ter znamenitim 3 % BDP za raziskave in razvoj.

Kmalu po sprejetju lizbonske strategije so se začele pojavljati kritike, da strategija ne prinaša pričakovanih rezultatov. Krivi naj bi bili številni in preveč ohlapni cilji, nasprotujoče si prednostne naloge in slabo usklajevanje med državami članicami.

Za odpravo teh pomanjkljivosti je bil leta 2004 podeljen mandat za pripravo predlogov, s katerim naj bi prenovili lizbonsko strategijo in to nizozemskemu premierju Wimmu Kokku. Glavna cilja prenovljene lizbonske strategije sta po njegovih besedah postala osredotočenje na gospodarsko rast in zaposlovanje ter enakovredna obravnava vseh treh razsežnosti: gospodarske, socialne in okoljske.

Prenovljena lizbonska strategija temelji na integriranih smernicah, ki združujejo smernice za zaposlovanje in široke smernice za gospodarsko politiko. Po preteku prvega triletnega obdobja pa naj bi bile pregledane in po potrebi prenovljene.

EK vsako leto pripravi pregled uresničevanja lizbonskih ciljev in ga objavi v poročilu za spomladansko zasedanje Evropskega sveta. Hkrati napiše priporočila državam članicam za izvajanje nacionalnih programov reform v skladu s strategijo.

8 ZAKLJUČEK

Dandanes se na naslovnica časopisov pojavljajo občasne krize, kriminalna dejanja in prepiri v družbi, ne vidi pa se, da je EU pravzaprav izredna zgodba o uspehu. V več kot 50 letih je v Evropo prinesla mir in blaginjo, enotno valuto in enotni trg brez mej, po katerem lahko svobodno potujejo blago, ljudje, storitve in kapital. EU je postala ena pomembnejših trgovinskih sil in vodilna svetovna sila na področjih kot sta varovanje okolja in razvojna pomoč. Nič čudnega, da je z začetnih 6 zrasla na 27 članic, še več držav pa že čaka v vrsti za vstop.

RS je v kratki zgodovini samostojnosti dosegla že zavidljive uspehe, zato nas EU velikokrat postavlja kot zgled drugim državam. Tudi ta izbira, da je RS (v sklopu novo-sprejetih držav članic) kot prva lahko predsedovala EU, je velika čast in ta izbira nikakor ni bila naključna. Ocena temelji na naših evropskih partnerjih, ki so vseskozi trdili, da je RS najbolj pripravljena in lahko najprej prevzame to nalogo in so na koncu tudi javno lahko izrazili vse pohvale ob končanju obdobja predsedovanja.

Če se hoče EU izogniti ohromelosti, mora biti večina odločitev sprejetih z glasovanjem s kvalificirano večino in ne s strinjanjem vsake posamezne države članice. EU obstaja zato, da služi svojim državljanom, saj je za vse pomembno, da državljanji razumejo EU in so polno vključeni v sistem odločanja. EU potrebuje učinkovite, odprte in odgovorne institucije, ki se lahko odzivajo na velike izzive 21. stoletja. EU nas torej vidi v pozitivni luči.

Pomembno vlogo v slovenskem okolju je in še bo s ponosom odigrala SVREZ, pa naj bo to z vključevanjem v evropske procese ali s svojim prispevkom k zagotavljanju boljšega življenja za vse.

Malo pred vstopom RS v EU je takratni minister za evropske zadeve, Igor Bavčar, dejal: »Tudi cena, ki naj bi jo Slovenija plačala za svoje članstvo v Uniji, se zdi visoka samo kratkoročno, kajti reforme, ki jih izvajamo, niso potrebne samo zaradi članstva v Evropski uniji, opraviti bi jih morali v vsakem primeru, če želimo krepiti Slovenijo kot moderno, demokratično državo z učinkovitim tržnim gospodarstvom. Članstvo v Evropski uniji je samo dodaten razlog in vzpodbuda, da reforme izvedemo čim hitreje ter tako usposobimo gospodarstvo in državo, da čim prej postane sestavni del Evropske unije. Slovenija bo tako kot enakopravna članica lahko soodločala v institucijah Evropske unije o njeni in s tem o svoji prihodnosti.« (2004, Igor Bavčar)

S pristopom v EU smo vsi, kot narod, pridobili veliko več, kot si lahko predstavljamo. RS je veliko pridobila na ugledu, zaposleni na znanju in izkušnjah, državna uprava pa največ na kvaliteti opravljenega dela. Dodatne vrednosti, ki jih je v slovenski državni aparat vneslo predsedovanje, so znanje tujih jezikov, vodstvene sposobnosti in pogajalske veščine, mednarodna mreža poznanstev.

Hkrati se moramo zavedati tudi posebnosti in zahtevnosti izziva, ki je še pred nami, po uspešno končanem predsedovanju. Že raznolikost in pomembnost tematik, s

katerimi se velik del slovenske državne uprave ukvarja ob nadaljnjem vodenju evropskih zadev, je ogromna. Čakajo nas širitev EU, evropska perspektiva Zahodnega Balkana, odnosi EU z njeno sosesčino in vloga EU v svetu.

Januarja letos je bilo v Pragi leto 2009 uradno razglašeno za Evropsko leto ustvarjalnosti in inovacij. Geslo tega leta se glasi »Zamisli si. Ustvarjaj. Prenovi.« Namen vsega pa je spodbuditi ustvarjalne in inovativne pristope na različnih področjih človekove dejavnosti in prispevati k boljši pripravljenosti EU na prihodnje izzive v globaliziranem svetu. EU si vedno prizadeva, da se boj z globalno konkurenco izkoristi za krepitev ustvarjalne in inovacijske zmožnosti posameznikov. To evropsko leto ima še dodaten pomen v luči trenutne gospodarske krize, saj nosi pozitivno sporočilo, da naj se EU ne odzove na krizo tako, da bi zmanjšala naložbe v znanje in inovacije.

Državni sekretar za evropske zadeve, Janez Lenarčič, je na slavnostni seji Odbora DZ RS za evropske zadeve ob Dnevu Evrope, 9. maja 2008, dejal: »Spoštovani, naloga, ki smo si jo zadali, ni lahka. Vsak državljan vidi Evropsko unijo s svojimi očmi, vsak z drugačno vizijo njene prihodnosti. In vendar smo s skupnimi prizadevanji - tudi s pomočjo in podporo državnega zbora – v prvih dveh tretjinah predsedovanja dosegli vidne rezultate, ki so jih opazili tudi evropski kolegi. Pred nami so nove naloge. Slovensko predsedovanje bo trajalo še 52 dni. Ostali pa bodo bogato znanje in izkušnje o izzivih, navadah in načinu dela Evropske unije, njenih članic ter drugih delov sveta, s katerimi imamo med predsedovanjem priložnost intenzivneje sodelovati. In na tej podlagi lahko v prihodnje s skupnimi močmi zelo prispevamo k boljšemu okolju, v katerem živimo v Evropski uniji in zunaj nje. Pri tem je bistven tudi prispevek slovenskega državnega zbora.«

V času pisanja diplomskega dela, se je SVEZ, na podlagi sklepa Vlade RS, združil z SVR in tako začel delovati kot SVREZ. Nova služba je obdržala vse naloge, ki sta jih obe službi prej ločeno opravljali sami. Združili so se le splošni sektorji (Glavna pisarna, Služba za finančne zadeve, Služba za informacijske zadeve in Kadrovska služba).

Naj končam z zelo pozitivno mislijo, ki jo je za bivanje kot izziv življenja v EU rekel Janez Janša, predsednik Vlade RS v času predsedovanja RS v EU: »Naj vas popelje na potovanje, na katerem boste spoznali, da v Evropski uniji živi veliko različnih narodov v gospodarsko in politično povezani skupnosti. Z željo po miru in sožitju. Z ljubeznijo do Slovenije in slovenskega jezika ter skupnimi uspehi na vseh področjih bomo ohranjali slovensko identiteto, hkrati pa z odprtostjo v svet strpno sodelovali z drugimi, bogatili naše znanje in spoznanja. Odkrijte nove priložnosti, ki vam jih ponuja življenje v Evropski uniji in jih čim več izkoristite v skupno dobro.« (2007, Opa, Evropa, stran 9).

LITERATURA

BOHM, Wolfgang. LAHODYNSKY, Otmar. Opa, Evropa! Kako deluje Evropska unija. SVEZ, Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Vlade RS za komuniciranje, Zavod RS za šolstvo, Ljubljana, 2007.

EU je tu! Vodič za nove državljane Unije. Delegacija Evropske komisije v RS, Urad Vlade RS za informiranje, Ljubljana, 2004.

Kako deluje Evropska unija. Evropska komisija, Ljubljana, 2006.

Slovenija v Evropski uniji? 178 odgovorov o vključevanju Slovenije v EU. Urad Vlade RS za informiranje, Ljubljana, 2003.

Slovenija in Evropska unija o pogajanjih in njihovih posledicah. SVEZ in Urad Vlade RS za informiranje, Ljubljana, 2003.

Strategija RS za vključitev v Evropsko unijo: Ekonomski in socialni del. Urad za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, 1998, str. 17-18.

Priročnik za sodelovanje slovenskih vladnih predstavnikov v postopkih odločanja v EU. Služba Vlade RS za evropske zadeve, Ljubljana, 2005.

KRUSCHITZ, Doris. Evropska unija: Institucije – organi in proces sprejemanja odločitev. MNZ, Urad za organizacijo in razvoj uprave, Upravna akademija, Ljubljana, 2001.

KRUSCHITZ, Doris. Evropska unija in njeni cilji. MNZ, Urad za organizacijo in razvoj uprave, Upravna akademija, Ljubljana, 2001.

VATOVEC, Katarina. Ureditev institucij Evropske unije in njenega pravnega sistema. MJU, Upravna akademija, Ljubljana, 2007.

SEKETIN-LESTAN, Sandra. Ureditev institucij Evropske unije in njenega pravnega sistema. MJU, Upravna akademija, Ljubljana, 2007.

SEKETIN-LESTAN, Sandra. Evropska unija: od prvih idej do zadnje širitve. MJU, Upravna akademija, Ljubljana, 2007.

ŽITKO, Stojan. Predsedovanje ni bil samo Bushev obisk na Brdu. Slovenija na čelu EU. Ljubljana, 2008, str. 8-9.

ADAMIČ, Helena. Moja Evropa. Poslovna asistenca: Moja tajnica za osebno in poslovno odličnost, Ljubljana, 2008, let. 15, št. 5, str. 8.

ADAMIČ, Helena. Moja Evropa. Poslovna asistenca: Moja tajnica za osebno in poslovno odličnost, Ljubljana, 2008, let. 15, št. 6, str. 8-9.

VIRI

UKOM. URL= »<http://evropa.gov.si>«. 15.12.2008

EC. P. Fontaine, Europe in 12 lessons. URL= »http://ec.europa.eu/publications/booklets/eu_glance/60/index_en.htm«. 15.12.2008

SVEZ. Dokumenti, Temeljni dokumenti. URL= »<http://www.svez.gov.si>«. 15.12.2008

SVEZ. URL= »<http://www.svez.gov.si/si/predstavitev/organiziranost/>«. 15.12.2008

SVEZ. URL= »http://www.svez.gov.si/si/predsedovanje_svetu_eu/«. 15.12.2008

UKOM. URL=»http://www.eu2008.si/si/The_Council_Presidency/Symbol/index.html«. 15.12.2008

Informacijska pisarna za Slovenijo. URL= »<http://www.europarl.si>«. 15.12.2008

EK, Europe Direct. URL= »<http://europa.eu.int/slovenia/>«. 18.12.2008

Center Evropa. URL= »<http://www.center-evropa.si>«. 18.12.2008

EF, EDC. URL= »<http://www.ef.uni-lj.si/edc/>«. 19.12.2008

SVEZ, CVI, Služba za prevajanje, tolmačenje, redakcijo in terminologijo. URL= »<http://www.gov.si/evroterm/>«. 19.12.2008

Predstavništvo EK v Sloveniji. URL= »<http://www.evropska-unija.si>«. 19.12.2008

SEZNAM SLIK

Slika 1: Stebri v zgradbi EU

Slika 2: Institucije v sliki in številkah

Slika 3: Število glasov v Svetu po državah (skupaj 345 glasov)

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

RS	- Republika Slovenija
SVEZ	- Služba Vlade RS za evropske zadeve
SVREZ	- Služba Vlade RS za razvoj in evropske zadeve
SVR	- Služba Vlade RS za razvoj
SVZ	- Služba Vlade RS za zakonodajo
UKOM	- Urad Vlade za komuniciranje
STP	- Sektor za tehnično pomoč
OPS	- Ožja pogajalska skupina
MZZ	- Ministrstvo za zunanje zadeve
MF	- Ministrstvo za finance
GSV	- Generalni sekretariat Vlade
DZ RS	- Državni zbor Republike Slovenije
EF	- Ekonomska fakulteta
CVI	- Center Vlade Republike Slovenije za informatiko
EU	- Evropska unija
EDC	- Evropski dokumentacijski center
TMIS	- Tesno medinstitucionalno sodelovanje
EU-portal	- vladni informacijski sistem
DDV	- davek na dodano vrednost
BDP	- bruto domači proizvod
NFM	- Norveški finančni mehanizem
t.i.	- tako imenovano
npr.	- na primer
itd.	- in tako dalje
oz.	- oziroma
EGP	- Evropski gospodarski prostor
CFCU	- Centralna finančna in pogodbeno enota, v okviru MF
EVROKORPUS	- terminološka zbirka izrazov
EVROTERM	- terminološka zbirka izrazov
ESPJ	- Evropska skupnost za premog in jeklo
EGS	- Evropska gospodarska skupnost
EMS	- Evropski monetarni sistem
ECU	- Evropska plačilna enota
EP	- Evropski parlament
EK	- Evropska komisija
ES	- Evropski svet
ECOSOC	- Evropski ekonomsko-socialni odbor
OECD	- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj

SLOVAR TUJIH IZRAZOV

European Currency Unit (ECU)	- Evropska plačilna enota
Junior partner	- mlajši sodelavec
Agenda 2000	- tehnično poročilo s finančnimi priporočili širitve
Council of the European Union	- Svet EU
European Parliament	- Evropski parlament
European Commission	- Evropska komisija
Court of Justice	- Evropsko sodišče
European Central Bank	- Evropska centralna banka
Court of Audit	- Evropsko računsko sodišče
Committee of the Regions	- Odbor regij EU
European Economic and Social Committee (ECOSOC)	- Evropski ekonomsko-socialni odbor
Aquis Communautaire	- celotna zbirka zakonov in predpisov
Inter Active Terminology for Europe (IATE)	- Enotna podatkovna zbirka za vso terminologijo v zvezi z EU
Twinning	- instrument finančne pomoči EU
Central Financing and Contracting Unit	- Centralna finančna in pogodbeno enota
National Fund (NF)	- Nacionalni sklad
Poland and Hungary Action Restructuring of the Economy (PHARE)	- Poljski in Madžarski načrt za gospodarsko prestrukturiranje
Organisation for economic Co-operation and Development (OECD)	- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
Instrument for Structural Policies for pre-Accession (ISPA)	- Finančni instrument za predpristopno pomoč razvoja
Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development (SAPARD)	- predpristopna pomoč EU za kmetijstvo in razvoj podeželja
CCVista	- zakonodajna zbirka
EUR-lex	- zakonodajna zbirka
MultiTerm	- programsko orodje
Translator's Workbench	- prevajalski pripomoček
WAP 1.1	- različica telefonskega protokola
EUROVOC	- večjezični tezaver EP
Research and Training Programme on Nuclear Energy (EURATOM)	- raziskovalno razvojni program za jedrske energije
GOEA	- Government Office for European Affairs

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA

Spodaj podpisana Milena DREMELJ, izredna študentka visokošolskega strokovnega programa Javna uprava na Fakulteti za upravo v Ljubljani, vpisna številka indeksa 04033134, izjavljam in s podpisom potrjujem, da sem avtor diplomske naloge z naslovom VLOGA SLUŽBE VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA EVROPSKE ZADEVE PRI KOORDINACIJI EVROPSKIH ZADEV in da se v celoti strinjam z objavo diplome na internetu.

Milena Dremelj _____

Diplomsko nalogo je lektorirala gospa Marija Sušnik, učiteljica